

Päevaleht

Nr. 321

Laupäeval, 26. novembril 1938

HINNATA KAASANDED
PILKE JA NALJALEHT „KRATT“ JA
KUNSTI ERLISA KUNST JA KIRJANDUS“
Toimetuse ja talituse. Pikk täa 2. Kontor avatud ärip.
kl. 9-18 ja pühap kl. 10-12 päeval. Arijuhutuse kōnetunnid 9-11.
Aadress: „Päevaleht“ Tallinn postkast 433
Kodukeskjaam nr. 428-83.
Peatoimetaja H. TAMMER

Uksik num
Ilmub 7 kor
TELLIMIS
1 kuu postiga 1 kroon 80 senti.
2 kuud - 3 - 60 -
3 kuud - 5 - -
Ule 3 kuu korraga tellides iga
jārgneva kuu eest 1 kr. 50 a.
Välismaale 4 kr. kuus.
Kuulutuste hinnad: kuulutus
ja teksti sees 17 senti mm veeru
kuni Kr. 3.- poolte hinnaga. Kuul
Kuulutusi võetakse vastu äripäev
10-12
Tarvitamata jäänud käsikirju alal ei
vastav postmark

Räesolevaga avab kirjastus „Maret“ soodustatud hinnaga kiir
vastuvõtmise oma järgmistele ajakirjadefele 1939. aastal

Maret

NAISTE JA KODUDE KUUKIRI

ERIKINGID KIIRTELLIJATELE

Kinkide jagamine kiirtellijatele toimub 4. jaanuaril 1939. a. kõigi
nende „Maret“ kiirtellijate vahel, kelle aastatellimine on ühes
tellimisrahaga jõudnud 2. jaanuariks 1939. a. „Maret“ talitusse.
Kiirtellijate kinkide saajate nimekiri ilmub jaanuarikuu „Maretis“.

Kinkideks kiirtellijatele on: 1) raadioaparaat; 2) lõunaserviis 6-le
inimesele; 3) kohviserviis 12-le inimesele; 4) pool tosinat hõbeteelus-
kaid; 5) pool tosinat hõbesupilusikaid; 6) hõbekoogilabidas; 7) kuus
mitmesugust lillevaasi; 8) viis hõbesupikupli; 9) kümme hõbesõlge;
10) kümme hõbepuuviljanuga; 11) elektrikeedunõu; 12) kleidirideid;
13) elektritriikraud; 14) viis „Armastusromaanide sarja“ ilukõites;
15) kümme aastatellimist ajakirja „Vallatu Magasin“ peale; 16) 100
eks. ilukirjanduslikke teoseid — ja palju muid väiksemaid kinke.

KINGID KÕIGILE AASTATELLIJATELE

(kaasa arvatud ka kiirtellijad)
Kõigil neil, kes tellivad endale „Maret“ korraga 12 kuuks, alates
novembri- või detsembrikuga 1938. a. või jaanuari- ja veebruar-
kuga 1939. a., ja kelle tellimine on hiljemalt 2. veebruariks 1939. a.
ühes vastava rahaga meie talitusse pärale jõudnud, on võimalus kinke
saada, kaasa arvatud ka kõik kiirtellijad (neile avaneb kahekordne
kingisaamise-võimalus). Kinkide jagamine toimub 4. veebruaril 1939. a.
ja kinkide saajate nimekiri ilmub veebruarikuu „Maretis“.

Kinkideks kõigile aastatellijatele on: 1) jalaga Singer-õmblusmasin;
2) raadioaparaat; 3) lõunaserviis 12-le inimesele; 4) kaks kohviser-
viisi 6-le inimesele; 5) kolm siid- ja kolm vabrikuvillast kleidiriidet;
6) pool tosinat hõbesupilusikaid; 7) pool tosinat hõbeteelusikaid;
8) kolm hõbekoogilabidat; 9) kümme hõbepuuviljanuga; 10) viis
hõbesupikupli; 11) kümme mitmesugust lillevaasi; 12) kaks elektri-

Viiking

„VIKINGIS“ ilmub kaks piltidega kaunistatud romaani:

1. Rootsi kirjaniku Jarl Hemmeri romaan „ONNI KOKKO“
2. Islandi kirjaniku Gunnar Gunnarssoni romaan „VANDE-
VENNAD“

SUURED HINDMÕISTATUSED

Juba esimeses numbris hakatakse avaldama suuri hindmõistatusi, mille
õigesti lahendajatele on välja pandud järgmised väärtuslikud kingid:

- 1) jalgratas, 2) päevapildiparaat, 3) suusad, 4) soome kelk,
5) portfell. Peale nende 50 väiksemat lohutuskinki, mille kohta
üksikasjaline nimekiri ilmub „Viikingi“ esimeses numbris.

VALLATU MAGASIN

Nüüd, millal „VALLATU MAGASIN“ hakkab uuel aastal tihedamalt
ilmuma, on ka toimetusel avanenud võimalus avaldada järgnevat
romaan. Selleks romaani on norra kirjaniku Trygve Gulbrandseni maailma-
kuulus teos „JA IGAVESTI LAULAVAD METSAD“.

See on romaan, millest kõik on vaimustatud, kes seda on lugenud.

Harva juhtub, et noor, peaaegu täiesti tundmatu kirjanik ühe oma
esimese pikema tööga saab äkki maailmakuulsaks, nagu Gul-
brandsen oma romaaniga „Ja igavesti laulavad metsad“. Väheste ajaga
kirjastati seda romaani Norra, Soome, Taani, Hollandi, Tšehhi,
Inglise, Ameerika ja Saksa kirjastajate poolt kümnetes tuhandetes
eksemplarides. Kõik kriitikud ja lugejad on ühisel arvamusel, et see
on jumalik raamat.

50 SENDINE ROMAAN

Ivan Turgenev: Rudin. Thea von Harbou: India hausasmas. Ger-
1939. a. ilmuvad „50-sendise romaani“ sarjas järgmised
romaanid:
hart Hauptmann: Fantoom. Leo Tolstoi: Kreutzeri sonaat. Fred
Andreas: Armastuseta laev. W. von Hollander: Önn vaikes majas.

Theodor Fontane: Abielurikkaja. Gustaf af Geijerstam: Naise võim.
H. G. Kernmayr: Magdalena suur vale. Herman Bang: Tine. Nor-
bert Jacques: Sadam. O. E. Kiesel: Irene saatust.
Naiste ja kodude kuukirjaga „Maret“ koos tellides maksab „50-
sendine romaan“ 1 aastaks kr. 5.-, poolaastaks kr. 2.50.

Rutake soodustatud hinnaga kiirtellimiste ärasaatmisega!

Tartus, Ülikooli 25. Posti jooksev arve 22-01. Postkast: Tartu 22, telefonid 15-20 ja 19-75.

Ilmub kord kuus. Hinnata kaasas mustri- ja lõikeleht ning
Soodustatud kiirtellimishind on kuni 1. ja

Kr. 3.20 Soodustatud hinnaga kiirtellimis-
„MARETI“ talitus, TARTUS, Ülikooli 2
tellijad võivad aastatellimishinna kr. 3.20 sisse maksa lähemas po-
arvele nr. 22-01.

Muul viisil saadetud tellimised ei kuulu soodustatud hinnaga
võtmisele, vaid arvestatakse tavalise aastatellimishinnaga.
PÄRAST 1. JAANUARI 1939. a. ei saa ajakirja kiirtellimise
hinnaga, s. o. kr. 3.50, võtavad aastatellimisi vastu kõik postkon-

„Maret“ algab 1939. a. 5-ndat aa

Tänutäheks sõbralikkuse ja sooja po-
„MARETI“ pakkuda oma sõpradele mõning

triikrauda; 13) kümme hõbesõlge; 14) moodne kirjutuslaua-garni-
16) kümme kandmikki; 17) kolm seryiisi kausse (ä 6 asja); 18)
komplekti maniküürtarbeid; 20) kümme „Armastusromaanide s-
ilukirjanduslikke teoseid ja palju muid väiksemaid kinke.

Nagu ülaltoodust nähtub, on

KAHEKORDNE KINGISAAMISE-VÕIM

kõigil neil, kes tellivad endale „MARETI“ 1939. aastaks kiirre-
mille viimseks tähtpäevaks on 1. jaanuar 1939. a. Need saavad
kui ka kinkidest kõigile aastatellijale.

Seepärast rutake tellimise ärasaatmisega 1939. aas

uus ja moodsalt toim
kuu ilmuv noorsoo

Ajakiri on määratud poistele ja tüdrukutele, kelle vanus kõig-
„VIKING“ tahab pakkuda eesti kasvavale noorsoole n-
nusat ajaviidet:

- 1) suure kirjandusliku väärtusega ja kasvatava sisuga mere-
kaugetest maadest ja rahvastest; 3) kirjutisi kummalistest lood-
põnevaid lühijutte; 5) artikleid sportist, kinost, teatrist ja ki-
mõistatusi; 7) toob igasuguseid huvitavaid õpetusi poiste ja tüdruk-
poiste ja tüdrukute omi töid; 9) korraldab ilukirjandi ja joonis-
ja huvitava foto- ning malenurga, jne. jne.

„Viikingi“ tellimishinnad sise-
maale:

1 aastaks	..	Kr. 3.50
1/2 aastaks	..	1.80
3 kuuks	..	0.90
Üksiknumber	..	0.35

Tellimishinnad välismaale, väl-
ja arvatud Läti ja Leedu, 50%
kallimad.

Naiste ja kodude kuukirja

suur pildirikas mager

Ilmub 1939. a. alates 6 korda

Tellimishind aastas kr. 2.70, poolaastas kr. 1.40, üksiknumber 5
välja arvatud Läti ja Leedu, 50% kallimad.

„VALLATU MAGASIN“ ilmub 100-leheküljelisena kolmevärvil-
trükis piltidega.

„VALLATU MAGASIN“ tahab oma veergudel tõsiste artiklite
ka pisut vallutat ajaviite-lugemist, usust, et veidi vallat
„sünge“ argipäeva.

„VALLATU MAGASIN“ toob muude piltide hulgas palju filminä

RUTAKE TELLIMISTEGA! NAISTE JA KODUDE KUUKIRJ
maksab „VALLATU MAGASIN“ aastaks kr. 2.50, 1/2 aas

odav rahvaraamatu

ilmub 12 numbrit aastas. (Iga kuu üks romaan.) Tellimishind aas-
kolm kuud kr. 1.40, kaks kuud kr. 1.—, üksiknumber 50 senti
„50-SENDE ROMAANI“ ülesandeks on tutvustada eesti lu-
parimate, vanimate, kuid ka kõige uuemate ilu-
„50-SENDE ROMAANI“ peegeldub rahvaste ja aegade e-
põnevamate ilukirjanduslike teoste näol.

„50-SENDE ROMAANI“ on koondatud mitmekülgsed ilu-
lugejatele suurt vaheldust ja igale maitsele vastavat lug-
dumisi häid armastus-, seiklus-, kriminaal-, sõja-, matka-
kirjeldavaid romaane.

„50-SENDE ROMAAN“ tahab kõiki neid romaane oma l-
nägusalt.

KIRJASTUS „MA

Väliseestlase tee kodumaale on lahti

Tuldagu üha õigeaegselt täie tööjõuga. — Riigi abile ei tule rajada lootusi

Sotsiaalminister O. Kase raadiokõne Välis-Eesti päeva puhul

Ülemaailmse Välis-Eesti päeva puhul sotsiaalminister O. Kase esines öötl riigi ringhäälingus kõnega. Minister ütles kokkuvõtlikult järgmist:

Saatusel tahtel on ligi ¼ Eesti rahvast lahus oma riigist — laiali üle kogu maailma. Kõige rohkem jäi eestlasi Venemaale. Nende arvu loetakse umbes 180.000-le. See on — poole rohkem elab eestlasi Venemaal kui vene rahvusest kodanikke Eestis. Põhja-Ameerikas arvatakse eestlasi ühele 50.000, mujal pool Euroopa riikides kokku üle 10.000, mujal Lõuna-Ameerikas, Austraalias, Aasias ja Aafrikas vähehaaval.

Kus eestlasi tihedamalt koos, on rahvastunne ja omapära säilinud ja arenenud. Umberrahvastumise hädadele on aga mõnel pool, kus laiali jaotatud eestlased elavad, võrreldes rahvaste keskel elatase. Välis-Eesti ühine ja ühised kongressid on väga palju kaasa aidanud ühisele organiseerimisele, rahvuskultuurilisele koostööle. See töö jätkub kogu rahvuse ühendamiseks.

Raskem on küll rahvuskultuuriliselt eestlaste seiskord Venemaal.

Suure idanaabri — Nõukogude Venega — on Eesti vabariigi heanaaberlikud suhted, kuid erinevate olukordade tõttu ei ole mõnda laia Venemaal asustatud Venemaa Eesti soost kodanikele kättesaadavad Eesti emamaa kultuuri vasaaridele viimaste aastakümnete suure saavutused. Oma rahvuskultuuri säilitamiseks tuleb neil oma käel arendada. Palju kergem on sellepoolsel eestlastel seiskord mujal maa, nii lähedal kui kaugel.

Meie ei sega ühigi riigi sisiasjadesse ja soovime ka oma rahvusest suguvendade ja -õdedele, kes teiste riikide kodakondsusse kuuluvad, olla kõige

ge lojalsemad selle riigi kodanikud, kuid säilitada ja arendada eriti oma nooruse eesti keelt ja eesti meelt, rahvuse omapära ning ühist kokkukutsumist. Selles võisid ma veenduda hiljutisel külasõidul Lätis, kus Riia eestlased Kogumise juurde kogunesid vastastikkuste tervituste järele vaimustusega kinnitasid: nad on täiesti

laualsed Läti riigile, kuid jäävad igavesti truuks Eesti keelele, meelele ja oma rahvusele.

Usun, et just Välis-Eesti päevad selleks tõhusalt kaasa aitavad, et eestlased välismaal elavate ühes otsiksid, teotaksid ja ühiselt koondusid, teades, et neil emamaa areneb ja oma riigina jõuikalt tugevneb. Välis-Eesti päevad andku ka hoogu noorpõlve ühendusele ja kirjavahetuse astumisele — kodumaa ja laia maailma eesti noorte vahel. Eesti meremeeste-pere — meie tõusev laevavägi on sidemepidajaks. Iga eesti laev — oma riigilipu all — viib tervitsusi eestlastele üle kogu maailma.

Omajal välja rännanud eestlaste hulgas on olnud palju julgust, ettevõtluskust. Paljud on ka välismaal oma elu võrdlemisi hästi korraldada suutnud ja varanduse kogunud. Kuid paljud, kes kergelt võorsilt õne otsima läksid, on pärast suuri vintsutusi ja jõukultust raskustesse sattunud.

Tee kodumaale on lahti.

Kogutud varandusi saab kodumaa põllumajandusse ja tööstusse rakendada. Just väliseestlastel on seda niidud, misugune töötempo ja töö intensiivsus oli võõrsil. Selles mõttes on ka Eestis murrang sündinud ja sündimas. Hilisiline töö läheb ausse, ta on juba mitmel alal rohkem taustat kui vaimne n-n. kergematele bürootöödele pühitmine.

Sotsiaalolud ja -kaitse on Eestis palju parem kui, näiteks, Ameerikas, kõnelemata Lõuna-Ameerikast. Kuid kodumaa elule peab igalüks arvestama seda, et valitus igale kohta pakuma ei hakka, vaid igalüks peab oma ettevõtluskuse ja energia kohaselt ise tööle rakenduma. Ka ei tule sellega arvestada, et oma tööjõud jätta ja kulutada palju suurema tööpinge juures võõrsil ja siis valitsuse abiga tulla kodumaa tagasi. Meie selleks vanadele kodudis asutada ei saa. Tervitame kõiki kodumaa tulekul, kuid kes ei ole endale suutnud vastavastandusi koguda, need

tulgu kodumaa ülesehitavale tööle täie tööjõuga õigeaegselt tagasi.

Kes vanaduses, kodukohast sünimale tagasi tulevad, olgu samuti tervitatud, kuid meie loodame, et nad kodumaa puhkusele tulles ka oma varandusele vastavalt puhkuse võimalused leiavad ja kaasa aitavad kodumaa ülesehitavale tööle.

Eesti rahvas on näidanud, kuigi arvult küll väike, et ta kahekümne omariikluse-aasta kestes on olnud elujõuline, visa ja töökas. See on näide, et üks rahvas rahus elades võib oma riiki üles ehitades kõikidel aladel väga palju korda saata. Kuid see töö on veel pooleli, ta on veel jõudsamalt edasi arenemas.

Meie kodumaa oleme kindlad. Ehitame oma riigi tugevaks ja oleme teada alati valmis kaitsma viimse veretilgani, kui kallimalt vara maailmas.

Ag meil on see tunne, et ka iga väliseestlane võõrsil võib samuti uhkelt eestlane olla, teades, et tema sünnima, kaugu Põhja kodumaa, elab, kasvab ja õitseb, ning alati tervitades oma käre välja sirutat Eesti suguvendade ja -õdedele lähedal ja kaugel, võõrastel maal ja meredel.

Kerest peetakse võitjaks

Rezevsky-Euwe viik. Vahejuhtumine Keres-Aljechini partii alustamis

Leydenis mängiti reede õhtul AVRO suurturniiri eelviimane voor, milles kohtusid: Rezevsky-Euwe, Botvinnik-Flohr, Fine-Aljechin ja Capablanca-Keres.

Esimesena lõppes partii Rezevsky-Euwe, andes 34. käigul tulemuseks viigi. Teised partiid toimetusetöö lõpuks polnud veel lõppenud.

Võistlejate järjestus on praegu:

1) Keres 7 punkti (2 pooleli), neist Aljechini vastu võidus, 2) Fine 7 p. (1), 3) Botvinnik 6½ p. (1), 4) Aljechin 6 p. (2 pooleli), üks kaotus (Keres vastu), 5) Rezevsky 6 p. (1 pooleli viigis), 6) Euwe 6 p., 7) Capablanca

5 p. (2 pooleli, neist üks viigis) ja 8) Flohr 3½ p. (1).
Venelased peavad Kerest kindlaks võitjaks. Katkestatud partii Keres-Aljechini on venelaste hinnangul järgi Aljechini lootustuse seel. Partii Keres-Aljechini alustamise oli vahejuhtum. Keres eest tegi esimese käigu AVRO direktor, tahtes sellega anda partii pidulikkuse ilme. Süüraane tseremonia aga kuidagi ei meelunud maailmameister Aljechini, kes täiesti valprotesti, kuni lõpuks Aljechini suundis rahustada olnud pool tundi ja niipalju võrra hilines partii algus.

Täna, laupäeval, lõpetatakse Amsterdamis kestatud partiid ja pühapäeval kella 12—17 (hollandi aja järgi) on viimne voor, milles kohtuvad: Euwe-Capablanca, Flohr-Rezevsky, Aljechini Botvinnik ja Keres-Fine.

Kerest kutsuvad kauged rannad...

Kutsed Uus-Meremaale, Austraallasse ja Moskvasse

(Päevalehe "erikirjasatjalt Hollandis.)

Keres hea mäng sel turniiril on suutnud äratada maailma juba tähelepanu ja tunustust. Nii ongi Uus-Meremaa ja Austraalia maleliidud koos palunud nõusoleku Kereselt ühe suurema simulaan-riingreisi korraldamiseks nimetatud maal. Võistlus tuleks toime umbes 1940. aasta talvel ning kestaks ligikaudu kuu söiduga 7 kuud. Peale selle on Keres saanud veel kutses Moskva ja turniirile eelolevaks uusaastaks. Kas Keres need kutsed vastu on võtnud, pole veel selgunud, kuid arvatavalt, et ta vähemalt Moskva turniiris nõustub mängima, kui sealset turniiril on tugevust.

Selles voorus oli kõva võistlus arialaste ja "aaria laste" vahel. Kuidas nii? Kiisite — aga Rezevsky-Keres viik, Botvinnik-Euwe, Aljechini-Flohr ning Fine! Seekord siiski olid arialased kangemad ja lõpetasid vooru oma kasuks 2½—1½.

Ajal, kui Botvinnik ja Capablanca poodiumil "ridisid", sumal ajal nende abikaasad istusid saalis täielikus üksteise-mõistmises kõrvuti. Ainult vahe oli see, et poodiumil oli Botvinnik valge ja Capa must, saalis aga (pr.) Botvinnik must ja (pr.) Capa valge (blond).

Jalgpallimees 1 kuuks vangimajja

Viljandi 1. jsk kohtuniku juures oli reedel vastust andmas kehavigastuse tekitamise pärast Mõisaküla spordiseltsi "Ülo" jalgpallimängija Roman Vilgats, keda jaoskonnakohtunik karistas 1-kuise vangistusega talle kehavigastuse tekitamise omastamisega Valter Viivlele.

See skandaalne jalgpallimäng leidis aset 3. juunil, millal Viljandi Jalgpalliklubi meeskond võistles Mõisakülas seralse "Üloga".

Seakoorem kraavis

Reisijad pääsesid, 2 siga sai surma
Elva, 25. 11. Otepää valla piirides Tartu-Otepää maanteel sõitis Uraste veoauto V-119 teele ristil ette keeranud hobuvankri tõttu kraavi. Seelures paisati põllule reisijad, kes jäid vigastusteta. 19 seast sai surma 2.

Sarjakid sulgesid kooli

Elva, 25. 11. Elva algkoolis lõpetas 3. klassis sarjakid. Seepärast arsti korraldusel lõpetati õpettegevus 2 päevaks.

Kunda raudteetõnetuse ohver

Rakvere linnahaiglas suri neljapäeva hilisõhtul Kunda elanik Johannes Pööbo, kes neljapäeval jäi Kunda teemendivabriku põlevkivi-laoplatil töörongi alla. Surma põhjuseks suur verekaotus, sest rattad löiksid mehel maha mõlemad jalad.

Claudette Colbert

Parandamatu muldusõõja.

Viimasel ajal on Tallinna sõõgimajade nõutluseks saanud keskmist kasvu, hiljuti kasvatatud kikkahabeme ja vunteidega, pruuni pallit kandev ja oma käitumisega usaldust äratav noormees, kes järjekindlalt käib järele muudu söömas. Elle õhtul toodi ta politseisse, kuna ta oli sedakorda käinud muudu söömas Müürivahe tän. sõõgimajas. Kalmi nimi on Julius Julius p. B a c h m a n, sünd. 1906. a., kindla elukohata, pärit Pärnumaalt Kiltingi vallast. Politseil juhib kalmi eelkirjeldatud tundemärkidele sõõgimaja pidajate tähelepanu, et teda oleks võimalik ära tunda.

Kaks vargust ühest kioskist

Sõlmastu neljapäeva murdijad vargasid lahti 900-meet, 200-meet, 45 ajelema maja juures oleva kioskist ja müüdi ära paberosse, hompeid ning jootoatid, hõlgu 220 kr. võrra. Politseil õnnestus vargast juba järgijal püüda tabada, kusjuures jaadi kätte ka peagu kogu varastatud kraam.

Sõlmastu reket murdi aga jamaajest kioskist ühesi ja müüdi ära mitmeidugulit kaup 21 kr. müütuks. Selle teo jooritajad on alles tabamata.

Kullaotsijad vanas kaevus

Kullatagavarad rootslaegse kaevu põhjas meelitavad. — Ristikivid, mis varjavad suuri varandusi

Viromaa Küti vallas, Arukülas, on agaralt tegutsenud salapäraseid kullaotsijaid. Eristat tähelepanu on pühendatud Loku ja Pae talude piirimaal asetsevale vanale kaevule, mis juba ammu on unne vajunud. Kaev oli lahtine veel vaid umbes 1,5 meetri sügavusest. Sama kaevu kohta käib ringi

Järgmise üllatusfilmina linastatakse esietenduskinos „BI-BA-BO“

Jutt, et kaevu põhja on maetud kaks ämbri — ja üks püütäis kuld. Kuld on pandud tammepuust ristidele ning maetud kaevu suure põhjajärgi.

Et vanasti kaevu lümb, kus praegu kasvab mets, on tõepoolest olnud auala, näitavad rohked varred ja tules mustapõletatud kivid, mida siit uudisandajad leiavad. Selle sõjasegse kulla järele tunnevadki nüüd igatsust kullaotsijad, kes tänava on käinud kaevu süvendamas kahel korral: kevadel ja teist korda alles mõne päeva eest.

Eriti agar on kaevamine olnud nüüd, sest kaev on enam kui 2 meetri võrra sügavamaks kaevatud.

Teine kullaotsimine toimus Arukülast 2—3 km kaugusel üksiku Aavakannu talu maades, n-n. Aavakannu mül. Aavakannu talu peremees Juhkam seletab, et ühel päeval tulnud linast autoga tema talu juure kaks võõrast meest ja üks naine. Neil olnud kaasas mingi kaart, mida nad ise väga vanaks dokumendiks nimetanud. Kaardi järele metsas liikudes leidis nad määseldandikut mitu vana kivi, milledesed ei raiutud riste, kriipse ja mitmesuguseid teisi kujundeid. Selliste märgitud kivele olemasolust metsas ei teadnud talurahvas midagi. Ka võõrad ei rääkinud neist enne, kui olnud juba lahkunud, ja alles teisel päeval talurahvas leidis kivid, mis olid ümbermüüri lahti kaevatud ja mas seest välja tõstetud. Kas meeste otsimine ka realseid tagajärgi andis, sellest nad midagi ei teatanud.

„Sinihabeme kaheksas naine“

Arutlusi kunstist igapäevases elus

Tallinna Naisklubi kõnekoosolek

Neljapäeval koosolekul Tallinna Naisklubi kõneleas proua Helmi Jansen „Kunstist, kunstikest ja meist“.

„Kunstis kõneleb rahva väärtus, olenemata rahva suurusest, ja olemasolu õiguse annab meile see, mida suudame anda oma loova vaimuga.“

Kunstnik meie ühiskonnas on praegu veel võõrkeha. Ta tunneb end liigse, tal pole veel ülesandeid. Majadele, mis meil ehitatakse, ei vajata veel kunsti — koolide seinad on lagedad ja tühjad. Meil on pühitatud monumente, aga skulptuurilise suurtesanneteks pole leidunud küllalt juhust. Meie elu saab praegu kunsti teise järku.

Meie, naised, teeme vaipu ja tarvitame ühes päris vabatehnikaga ka pärisa mustreid. Teeme seda mõtlemata, et need on sündinud teisel maal, teistes hingedes, kasvanud teistest loomadest ja lilledest. See mustri rühm pärinebale keelt, mida ta ei räägi kunagi meile. Kui asume tegema midagi igapäevaseks, me peaksime ta tegema selliselt, et võiksime temaga kasvada kokku.

Kaubakoorem veoauto all

Hobusõidukil sõitjad püüesid, hobuse surmati koha peal.

Raake liiklusõnnetus Mõigu lähedal.

Elle õhtul kl. 6.15 ajal juhtus Mõigu arunduse lähedal Tartu maantee 7. kilomeetrist pool jooksu liiklusõnnetus, kus veoauto nr. J-110 sõitis Rae v. Patika külas elutseva kaupluseomaniku Gustav Viikula kaubakoormale tagant peale. Kokkupõrkest purunes vankri tagumine osa, kaubakoorem paisati laiali ja koorma otsas istunud G. Viikula koos poolatari teenijaditridukuga kukkusid maantele kaubakoormade alla, kuna hobuse jäi kärgas vankri ette.

Õnnetuse põhjustanud autojuht peatas oma sõiduki ja hakkas abistama õnnetuseohvreid. G. Viikula oli mõnd aega meelehäriks, kuid talbus varsti, Selgus, et ta ei vaja arstiabi. Poolatari pääsis igasuguste vigastusteta. Hobusel aga oli murdunud vasaku esimehe jala luu, mispärast loom tuli kohapeal surmata. Purunenud olid ka mõned klitotid. Kaupmees G. Viikula hindas oma üldkoaju 300 kroonide.

G. Viikula oli linnast teel koju. 7. kilomeetrist kohal sõitis talle vastu tundmata auto täites tulede ja mõõdukuse hekel sõitis tema sõidukile tagant järele sõitnud veoauto peale. Veoauto-juht, kes hiljem viis teele jäänud kauba ja poolatari Patikasse, kuna G. Viikula jäi polliksed ootama, oli seletanud, et õnnetuses ei olnud midagi poolt sõitnud auto, mille tuledele nad niivõrd pimestasid, et ta ei märganud eelsõitnud kaubakoormat. Ka sadas ränk vihma, mis omakorda vähendas nägavust.

Protokoll veoautojuhtide.

Politseil koostas protokoll veoauto nr. T-202 juhile, kes oli oma sõiduki jätnud valgustatuna ja valveta seisma Uus-Tatari tänaval, kus see takistas liiklust.

Varustati tükk kaabliit.

A.-s. „Betooni“ ametnik Aug. Moonak avaldas politseile, et Tõnismaal ehitiseb oleva ühisaja kassa haigla hoone juurest on varustatud tükk elektrikaabli, mille hind 8 kr. 20 s. Kaebaja süüdistab varguses Arnold Soppa, kelle elukoht Toompuiestel nr. 18 krt. 18.

Tartu seltskond austas Aino Kallast

Tartu, 25. 11. Tartu seltskond eestnais- ja kirjanikorganisatsioonidega korraldas täna õhtul „Vanemuises“ Aino Kallase 60. sünnipäeva puhul suurema austamiskäsu. Aktus oli tõmmat kokku nii palju publikut, et see vaevalt Vaneemuises saali ära mahtus. Aktusest võttis osa ka juubilar isiklikult, koga oma kahe tütre ja vanema poega. Saali viiavatel treppidel olid üles seadud kodutütarde spaleerid. Kodutütarde ülatasid kirjanikule lilli. Juubilar saali ilmusdes valmistas publik talle suuri ja kaukestavaid ovatsioonid.

Aktuse avasõnad ütles kirjanikestadele Jaan Roos, kes märkis, et olemas Vanemuisesse kogunud pühitsema suurima põhjamaa kirjaniku aupäeva. Aino Kallase oma kõrgväärtusliku kirjaniku loomingu ja meid juhtinud ilu, te ja inimuse teede. Seejärel aktuse avas Aino Kallast endi keskel peale viieteist aastast ajavahetust. Järgnevalt esitas E. Turgan kolm viiuld. Aktusekõne pidas Aino Kallase loomingu kirjanik Marta Sillaots, katkendend Aino Kallase loomingu esitas A. Randviir. Järgnes soololaule pr. Paula Neumannit. Seejärel sai sõna juubilar ise, keda tervitati tormilise aplausiga.

Aino Kallase tänas südamekult talle korraldatud austamisõhtu eest, üteldes, et ta on saanud tunda rikkal määral soojust. Veel ütles kirjanik, et ta on tänulik oma saatusele Tartu aastate eest. Ta tervitas kõiki Tartu kaasasgeid, samuti ka noori tulekandjaid, hüüdes neile: „Kandke tuld!“

Aktuse lõppõnad ütles pr. H. Mugasto-Johani, tänades kirjanikku, et ta on austanud õhtut oma

Gary Cooper

osavõttuga. Samuti tegi ta teatavaks, et õhtu puhul on saabunud mitmeid telegramme, nende seas telegramm Anna Haavalt. Seega lõppes aktus.

Laupäeva pealeõhtul korraldab Tartu Naisselts oma ruumes koosviibimise Aino Kallase auks, mil- test ka Aino Kallase isiklikult osa võtab.

Tuletõrjuja sai auto all surma

Mäletatavasti oli mõned päevad tagasi Toila rannas tulekahju, kus hävis kohalik kaluri I. Ossipovi kalasulustamisaja. Tulekahjule sõitis kohalik tuletõrjuja. Kassa pidi sõitma ka 63-a. tuletõrjuja Jüri Neilan d. Mees kuidagi komistas ja jäi liikuma auto alla.

Alul ei juhtunud vigasannule suuremat tähelepanu. Kuna mees kurtis aga tugevat esimeeste valude üle, siis ta toimetati Narva kalevivabriku haiglasse. Seal ta suri pärast paar päeva kestnud tugeval seemisi valuist. Selgus, et mees oli auto alla jäänisel vi- gastanud niivõrd raskesti sisemisi elundeid, et need tõid mehele surma.

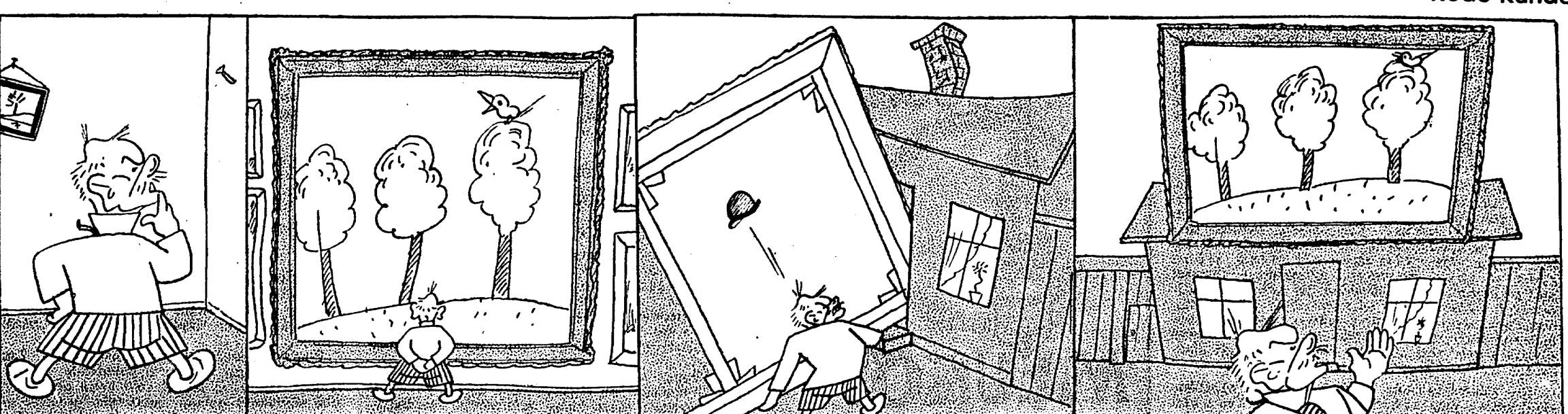
Varas peltis karusnahad propsi- vinn

Mustajõe-Sonda jaamade vahel varastati Tapa- ärimehelt A. Valsnerilt pekk karusnahku, mille väärtus umbes 500 kr. Avimurme jaamas läks ärimees maha, lootuses tabada varast. Jaamast alaviku poole minnes märkas ta aga juhuslikult propsiivinnas pakki, mis osutuski tema karusnahkade kompsuks. Varas oli nähtavasti tabamiskartuses paki pistnud propsiivinna pelti.

Puusliku päevakaja

Ostsin kunstiteose

Redo-Rande

See raudnael siin seinas pole küll kodukaunistamiseks kuigi kena, aga teda ei või lasta ka raisku minna. Tavis selle otse riputada üks tore kunstipilt.

Lähem õige kunstinäitusel. Vaat' see pilt juba sobiks. Sellel on mõõtu ja kaalu. Selle ostan ära.

Pagana pihta! Need dimensioonid ei mahu üldse uksest sisse — ka siis, kui lõhkuda seinad maha.

Noh, asi polegi nii hull. Kui pilt ei sobi kodukaunistamiseks, siis kõlbab ta päris hästi fassaadilistuseks.

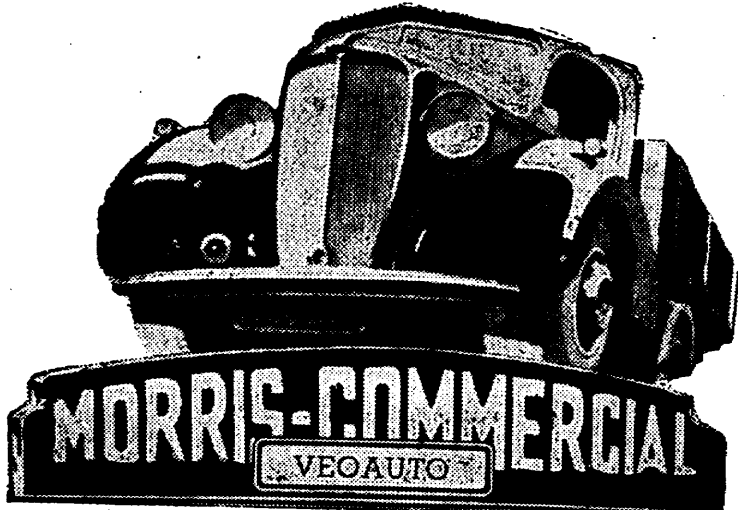
"PÄEVALEHE" TELLIMISI

1. detsembrist 1938

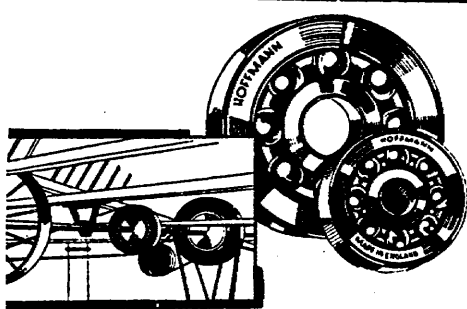
MORRIS VEOAUTO

UHTLUSKOORMATUSE

ehitusviis on leidnud tunnustust kogu maailma transportasjanduse eriteadlastelt. See jaotab koorma raskuse vastavalt esi- ja taga- telje kandevõimele, vältides seega aluse ebaühtlast ja enneaegset kulumist. Sääraste ideaalse töö- tingimusega on pikendatud kogu jõuvankri eluiga.

AINUESINDAJA J. PUHK & POJAD TALLINNAS
PÕHJA PST. 19. TEL. 416-40.

Kui kuulilaege, - sila juba
inglise "HOFFMANN".

Nõudke kataloogi nr. 10.

Esindus ja ladu:

K-m. LIER ja ROSSBAUM. Tallinn.

Ins. Mardi autokool

Tallinn, Sakala tän. 41 Tel. 474-78
(end. V. Pärnu mnt.)

ettevalmistus jõuvankrite juhutamiseks

Õlendus

Tagasi tulles meie kuulutusele "Päevalehes" 21. XI 38 teatame, et märkuses tähtendatud sõnas- tuse: "Tvinsoor-maski prooviti Sotsiaalministeer- iumi poolt" jne. asemel järgmine sõnastus olema peab: "Tvinsoor-maski prooviti Tööinspektsiooni ametnikkude poolt ja tunnistati üheks paremaks tolmukaitemaskiks.

B. Sabsay & Ko

Inglise gaasi- ja tööstusmaski vabrikute esindajad.
Tallinn, S. Karja 16.

Müüa

Viljandi maantee ääres, Tartust 20 km kaugusel, 1040 r. vakamaa suurune korras

mõis

Mõisa juure kuulub väärtuslik vesiveski ja suur õunapruud. Teateid saab Tal- linn, Oksa tän. 5-4, telefon 458-41.

Ovomaltine teeb tugevaks

Alavere-Mõisaseme veeühingu juhatus Harjumaal annab osa oma

peakraavi töödest

vähempakkumisel välja 4. det. 1938. a. kell 14 Alavere vallamajas. Tagatis nõutav 10%. Sõidu- ega päevarahaga ei makseta. Ühingu juhatusel jääb õigus tööd mitte vähempakkujale välja anda.

Juhatus.

Insener otsib

korterit

3 või 4 tuba südalinnas, nüüd või edaspidi. Vast. slt. "12/932" või tel. 463-24.

Müüakse

K/m. AUG. AMOS ei ole üksnes prilli-aur- äri, vaid seal on ka suu- res valikus väärtuslikku ja nägusat kristalli eriosakonnas.
Tallinnas, Pärnu m 10
Tartus, Väidu t. 11.

A.-S. EESTI SIID

Kudumise ja ketramise vabrik, täiendatud 1932. aastal, valmistab igasugu riideid ja lõimi.

Vabriku laod:

Tallinn, Viro t. 5, tel. 447-82.
Viro t. 14, tel. 443-97
Laudplatade nr. 129.
Beckeri as. 5.
Tartu - Põu t. 2, tel. 10-17.
Narva - Peetri plats 1.
Viljandi - Tartu t. 1-a, tel. 30.
Petersi, Turuplats 17, tel. 119.
Rakvere - Tallinnas t. 23.
Tõrva - Tartu t. 2.
Kuressaare - Lossi 3, tel. 181.
Kivimäe - Kiriku 3. H. Tam- verki kaupluses.
Nõmme, Pärnu mnt. 90/92.
Eritellimiste vastuvõtmine.

Sähelepanu!!! KINGITUSI PÜHADEKS,

nagu asjade ja toiduainete saadetisi Nõukogude Venesse, täidab kiiresti ja korraldult endiste hindadega ainus kontor Eestis

"TRAFFIC",
Tallinn, RÜÜHI 2/2, telef. 430-37.

Kiirustage pakide saatmisega jõulupühiks, millede täpne kättetoimetamine tähtsaks on garanteeritud. Saadetised on **kudumise vastu kindlustatud**. Saaja saab paki kätte täiesti ilma juuremaksuta, kuna tollikulud juba siin koha peal saatja poolt tasutakse.

Kontor "Traffic" on avatud iga päev vahetpidamata kell 9-5 p. l., laupäeviti kuni kella 3 päeval. Kõigile järelpärimistele vastatakse.

Elumunaduse töitu

uus maja

müüa jõudjatel tingimustel
Maja-Rakvere alevi. Järe- lepärimiseks saata Pärnu, Hellefanti 8-1.

Raadioaparaate

"Maxconi", "Telefunken", "Standard" ja teisi ostate kõige jõudjamine oma tobus. Teatage oma aadressi ja jõutvõim abaraadi tüüpi te- lefonil 516-70 või kirjalikult Olevi tän. 52, Nõmme. Soobus järelmaks.

Müün, ostan ja vahetan

raadio- aparaate

Tartu mnt. 1, ostu-müügi- äri H. Wiff, telef. 320-50.
Rakvere rajoonis o- ba- masti müüa korras uus

kivimaja

Eisefuleet aastaks 13%.
Põljamäe 50.000 fr.
Soov. kirj. (H. "18/878".

Auto- ja raadioakumulaatorid tehakse mõõduka hinnaga uueks Niguliste 7. Tel. 460-57.

3-5-toalist

korterit ehitada või osta

(ühiselamu) soovitakse kohe või edaspidi. Kirjad slt. "34/394".

JUBA PALJUDE- LE TUNNUD MEESTERAHVA SARGID

"POKA"
märgiga rahulda- vad kõiki oma hea (õikega) inglise ma- terjalist odavate hindadega.

Uus
JOCKEY CLUB
Viro tän. 1.

Kohe müüa korras ärru- midega

maja

Elva suvilaslinnas käidavas tänavas, raudtejaama ja meie- rei lähedal. Aastatuur Kr. 500.— Hind Kr. 6000.— Berg. Pikk tän. 28, Elva.

Pärnu Laeva A.-S. Pärnus.

Reisijate- ja kaubaau

"ESTONIA"
kapl. YLLÖ.
ekspedeeritakse laupäeval, 3. d. kl. 16

STOKHOLMI

ja igal järgmisel laupäeval.

Lähemaid teateid annavad:

Thomas Clayhills & Son,
Olevimägi 14. Tel. 415-00 ja 438.
Tel. aadr. "Clayhills" Tallinn.

Rud. Christ. Griebel, Stettin

Reisijate- ja kaubaau

"Strassburg"
kapten REINKE
esmaspäeval, 28. nov. p. l.

Wiiburi ja Kotka.

Reedel, 2. det. p. l.

Stettini.

Lähemaid teateid annavad:

Thomas Clayhills & Son,
Olevimägi 14, tel. 415-00 ja 435-58.
Tel. aadr. "Clayhills" Tallinn.

Ainult "N. Oja" kalmuküünlad

on varustatud patenteeritud tahiga ja kannav- sellist etiketti.

MÜÜA KOHTKINDEL

NAFTAMOOTOR
"PERKUN"
20 HP.

TEAT A.-S. EESTI DIATOMIIT, EKA MAJ
TELEF. 479-29, TALLINN.

Soovitakse osta

suuremat maj

väljamaks kuni 100.000 kr või rohkem. Pakkumise- saat: "Maja nr. 1" all postkast 56, Viljandi.

Jälgige meie tänases lehes kuulu-
tuskülgi, sealte leiate mõndagi enda
 jaoks

GLORIA-PALACE

Rutake! Viimasel päeval!

LIL DA GOVER

Paul Hartman, Rolf Moebius

KOLMIKKOLA

Film tunnistati ühes suurfilmi „Kodu“ (Zarah Leander) väärikaks predikaadile „KUNSTILI-SELT VÄÄRTUSLIK“.

Laupäeval kell 4 p. l., pühapäeval kell 12 ja 2 p.

Suurejoonellised lõbusad etendused

MIKI-HIRE

10 a. sünnipäeva puhul.

Kaastegevad: Miki-hir, Piilu-Part, koer Pluto, Charlie Chaplin, Dick ja Doff, Clark Gable, Greta Garbo j. t.!!!

EELTEADE: NEIL PÄEVL LINASTUB SENSATSIOONILINE SUURFILM!

Seni-nägematu lavastus!

Dorothy Lamour, Jon Hall, Mary Astor.

Suur armastuse draama lõuna-meredelt.

BI BA BO

Kaks viimast päeva film, mis kuulub säärase suurfilmide klassi, nagu „Laev sadamata“ ja „Julged meremehed“.

Freddie Bartholomew
Mickey Rooney

Poisid, kes haaravad ja vaimustavad teid oma mänguga. Film täis noorustuld ja elu. Film, mis tungib teie südame sügavaimasse soppi. Uusim „Fox“ nädalaringvaade ja E. Kulturfilm.

Lord Jeff

Seansside algus ärip. 579 246810

Seansside algus
5, 7, 9;
pühap.
2, 4, 6, 8, 10

ARS

Viimasel päeval
film, mille tempo
ja põnevus on
rekordiline.

Robert
Taylor

fenomenaalse poksljana on veel suurem publiku lemmik, on veel haaravalt osas kui „Jänki Oxfordis“

„Saatuslik löök“

VIIMASEID VÄEVI.

Noorte inimeste esimese armastuse õnn ja traagika, usk elusse ja armastusse eluvõõra vagatsemise vastu. Inimlikkus elukauge dogma vastu.

Kristina
Söderbaum

Velt Hariani uues meisterteoses.

NOORUS

Armastusdraama, nagu seda säärases õrnuses ja inimlikkuses harva on loodud.

Mis selles filmis juhtub, see kuulub nende inimlike elamuste valda, mis on ajatud, kuna neid alati ja kõigil aegadel juhtub noortele inimestele ja need neile saavad katsekliviks.

See on muld, maapind, veri, kevad, armastus, noorus—sõnaga: elujatamine — nii iseloomustab Max Halbe ise oma draama sügavat mõtet.

HELIO 5, 7, 9,
2, 4, 6, 8, 10.

LOUIS GRISEL

PARIM SHWEITSI KELL

FIRMA ASUT. 1839.

Saadaval paremates kellasepaärides.

Sifitasutis „Hipodroom“
Tallinna Hipodroomil
Paldiski mnt. 50. Telef. 435-06.

Traavivõistlused

hipodroomi XV a. juubeli puhul.
Pühap., 27. nov., kell 12 paeval.
EINELAUD MUUSIKA
Pääsmad 2 kr., 1 kr. ja 50 a.

Laste parim sõber on „Laste Rõõm“.

MODERN

Mussolini karikaga aubinnatud suurfilm rahvusvahelisel filmivõistlusel Veneetsias

Valge eskadron

Room, Pariis, London, Berliin seisid kuudeviisi selle omapärase suurfilmi võimuses, mis nüüdsest peale saab ka Tallinna filmisõpru vaimustama.

Film on saksa keeles.

Lisaeeskava.

2 4 6 8 10

5 7 9

KANDIA

Suurfilm ühest suurest armastusest!
Willy Birgel ja Brigitte Horney haaravas suurfilmis:

VAIBUNUD MELOODIA

Täiskalaline ja kirglik, joovastav ja kaasakiskuv on see draamatiline lugu ühe naise armastusest, mis ei leidnud vastuka...
Kaastegevad: KARL RADDATZ, HANS BRAUSEWETTER.
II. Lisaks lühifilmid huvitava sisuga.

Kassa av. kell 14.5

KINO AMOR

15 päeva hõlgavat edu! Laupäeval ja pühapäeval lõplikult viimasel päeval
ROBERT TAYLOR oma hõlgefilmis

„Jänki Oxfordis“

II. Liane Haid, Ursula Grabley, Paul Hörbiger tuukilises farsis

„PREILI PEETER“

KINOTEATER 2 viimast päeval Harukordne suur eeskava! Annabella ja Henry FONDA hooaja parimas värilises suurfilmis

DIANA

Kopli tän. 8
UUES MAJAS
Telef. 414-46.

„Mustlasprintsess“

Film tulvil mustlasmuusikat, laulu, tantsu ja romantikat.
„Armastus tule all“
Põnevaim seiklusfilm. Peaosas: Loretta Young.

KINO

Mars

Hospitali 2-a

FRANZISKA GAAL oma parimas suurfilmis

Preili Lilli

Muusikaline lustmäng täis huumorit ja haaravaid elamusi.
Kaastegevad Hans Jarry ja Szöke Szakal.
II. Väikemeeste revüü.

KINO

ORION

Paldiski mnt. 25

JEANETTE MACDONALD ja NELSON EDDY harukordseimas laulu- ja muusika-suurfilmis

„MAIPÄEVAD“

II Huvitav lisaeeskava.

Suurem soliidne ettevõtte võtab osaniku kapitaliga

ca Kr. 10.000.—

Dividendid 15—20%

Teatada kirjalikult vann. adv. K. KAPPER

Vabadusväljak 10

Äridele ja kontoritele!

Ilmusid trükkis äride ja kontorite töökorralduse seadused (RT nr. 42 — 1938. a.) nõutavad
ÄRIDES JA KONTORITES PEETAVATE ÜLETUNNITASEDE ARVE-raamatud. Saadaval ka lahtised lehed.

Müügil EESTI ÜHISTEGELISE LIIDU kirjastuse laos, Tallinn, Narva m. 27. Tel. 477-40/32.

Lõuna tän. 30. Nõmme.

Nõmmelased!

Vast avatud uus kolonaaal-, toiduainete- ja piima-kauplus pakub l. ostjaskonnale soodsate hindadega kõrgeväärtuslikke ja värskeid toiduaineid, mitmesuguseid majapidamistarbeid jne. jne.

LÕUNA TÄN. 30, Kase tänava nurgal.

Lp. riigiasutused

85-a., täiesti karske ja korralik usaldusväärne mees palub teenistust, kas nüüd või edaspidi. Omab l-se A liigi autojuhi-tunnistuse 9-a. sõidupraktika, on sõjaväes töötanud lukusepa-öödel, enne riigiteenistuses teeninud 8 a. On rahul ka käskjala-kohaga. Soovitud väga häd. Soovitajale tasuks 500 krooni. Kirj. silt. „9/1329“.

Soovitan

plantinostid ja tiibklavereid

„J. Becker“

Muusikaari: JOH. MITT Pikk 1, tel. 433-74.

SIHTASUTIS „KEHAKULTUURIHOONE“

korraldab

Kehakultuurihoone

eelprojektide väistluse

Võistlusest võivad osa võtta Eesti Insenerikoja tegevliikmed ja liikmekandidaadid ning Leedu, Läti ja Soome arhitektid.

Võistlusajatajaks on 5. aprill 1939. a.

Auhindu on neli:

esimene auhind	Kr. 4.000.—
teine	3.000.—
kolmas	2.000.—
neljas	1.500.—
peale selle ostud	1.000.—

Projekteerimisaluseid saab Eesti Spordi Keskkliidu büroost, Tallinn, Harju tän. 48, alates 1. detsembrist 1938. a., igal äripäeval kella 10—14.

SIHTASUTIS „KEHAKULTUURIHOONE“ VALITSUS.

Tähistame

ja avaldame lugupeetud tänu meie ülesnäidatud

äritegevuse juubelit
ostjaskonnale südamlukku
usalduse ja poolehoidu eest

Firma A. LINTSOW

Harju 38. Tel. 443-60.

Juubeli puhul

alates 25. nov. kuni 10. det., müüme eriti odavate hindadega.

AINULT 25 TÖÖPÄEVA PÜHADENI
VIIMNE VOIMALUS TELLIMISED ÄRA ANDA.

TUNTUD
RATSEPAARI

F. SCHWARZ

OSA MAK S. ERIALA FRANK
KULLASEPA 9. TEL. 443-03.

_____

Kaugete randade kodumaa

Välis-Eesti päeva puhul

„Välis-Eestis on tarvaliselt nii, et juba siis, kui on kolm meest koos, ajutatakse kõhe fets, paraku tihit vaid jelleks, et jääda riidema ja kaklema. Aga kus inimesi on koos üle kümne, seal leidub hulgas juba ka väärtmehe.“ Nii lausub oma peatset (Tall. E. Kirj.-Mh. trükkis. S. 2.) ilmunud raamatut „Sõjalist läbi Ameerika“ New Yorgi eestlasi Hardy Murmen; ja mõningate referatsioonidega võib sellise tema iseloomustusega olla päri. Sest väliseestlaste pere, olgu miniaturis, oma iseloomult kujutatud endasti ikkagi vaid läbilõigete kodu-eestlastest. On märgitud juba mitmel-tetmel korral varemgi, et oleks täiesti eksiik kiki väliseestlaste näha mingi omaette, erilase koguna, kelle iga liiget, vastavalt väärtmehe hoiakule, võiks ilustada või alavääristada mingi ühelaadse moodupuu abil. Üsjaolu, et väliseestlaste hulgas, jamalet nagu ka kodumaal, püsib tendents illoorganiseerimisele, ja et kõik neist pole mitte väärtmehed, kohiks aga neid endid kokkuvaatamisel peibutada veel vähem kui kodumaalast, — ja tegelikult nähtavasti ei heibutagi. Sest kuna mõdras ringis langeb väline mõtlemusmoment mastastikkuseks jonniks ja kiusaks ära, siis võib oletada, et need pahe-pühad küllap roovid inertsil mõjul, kodumaalt kaaja mõlud pärinuste funnil, ja seega ka mõistatav.

Välis-Eesti ühingu, kõigi nende väärtmeestega ja väärtmeestega küllukeste kõhe korraldajana ja koostööd, pikade aastate kestes tehtud töös, on suutnud tänuväärset selgitada ja lepitada väliseestlaste ja ka Välis- ning Kodu-Eesti ühtekuuluvuse mõtet ka kaugemaisse maailmanurkadesse. Eikaks sellele nüüd juba mõnd aega, iga aasta novembri viimastel laupäeval, pühitavad ühimaailmsed Välis-Eesti päevad on kujunenud teguriks, mis juba üksnes oma traditsioonilise ilme tõttu toomab kokku ja liidvab taas oma rahva laialipillatuid liikmeid.

Sa näitke nagu oleks tänavusel Välis-Eesti päeval kõnelema tema pühitajale veelgi rohkem, kui eelmistel aastatel. — Väliseestlaste kokkutulemistel sel päeval need, kes suvel külastasid kodumaad, kindlasti jagavad teistega oma mureid ja tähelepanekuid ka Kodu-Eestist, tema 20. a. juubelpüüdistust, laulupeost jne. Kodumaalastele järele meenuvad need, oma kaugest asupaikadest tulnute väliseestlaste read, kes laulupeo-rõngasküses sammujid oma lipu all, tuleb mainimisele ette mõni nägu, keda kunagi ammu nähtud, mõni juu, mille juttu kuulatud, mille hääli võeti kuulatud, — millised aga kõik praegu viibivad maade ja merede taga. Mõni kodumaalast leiab sedagi, et läinud juu-pidanuks väliseestlasti, keda üldiselt armastatakse juba kodumaal, kui nad on tegelikult, meelitanu kodumaale nähtust märksa suuremal arvul. Ent igal juhtumisel pole Välis-Eesti päeval kodumaal kedagi, kes ei mõlks meenutada mõnd kaugel viibivat sugulast, sõpra või tuttavat, — jett ju tegelikult iga viies eestlane on väliseestlane.

Erilise tähtsuse omavad Välis-Eesti probleemid ja mõtted aga siis, kui neid vaadeldakse praeguste põlvkonnade kodumaiste päevaküsimuste taustal. Sageli ilmuvad meie ajakirjanikes teadnud näit, jelle kohta, kui ebaloomulikuks taar on muulaste oja meie kättistest, kaubanduses ja erandjuhul üldiselt, jammul on meel põhjalikult läbi uurimata küsimus, kuid mõrd tõhikult meel tõe poolest mõis olla maad mõtunud tähtsate puudus, mille leemendamiseks

juba on hulganu toodud sisse mõrdtõhikust; kõneleme meie rahvaarvu niigelaist ilme, kõhendamise ümber selle kaheksa juba tulumakkegi, jne. Mõnelt jelle kõige mõjul mõlks omalt poolt jelle tõusta väliseestlaste ajatõhikust, ning jelle järele kui Välis-Eesti ühingu ringides paar aastat tagasi mõeti üles mõrdõl mõlõvate, seal mitte õne leitudu ja tagasi tulla tahtvate eestlaste repatrieerimise küsimus, riik omalt poolt panigi küed külge ja viimase aasta kestes ning küllalt juurte aineliste kulutistega juba on tagasi kodumaale toodud kuni paarikünda väliseestlast, nimelt Euna-Ameerikast ja Kauge-Eestist. On enami-wähem kindel, et ükski tagasiulnuist ei leitud kodumaale jõudmistel eest puurumagedis, aga on ka teada, et rahulolematustes oma luhtumiste jille weeretav kodumaa veel küllalt korraldamist nõudvate olude arvele nende hulgaist vaid üksikud.

Sa niiguguste hulgas, kes veel pole jalgaga saanud üle kodumaa piiride, rahulolematustel kantud tungi ja unistused kaugetest randadest ju pühivad elutistena vaid sel määral, kui mõrd nad on saanud võrjuda kodumaa oludest. Kui aga jellest unistuste tiivustustel, jõutakkegi välja neile randadele, siis pahtisiti imneb, et kauged rannad unistajast enam ei mõlu, või ei soovi teda jõlmata omalt poolt. Välis-Eesti kuukirja ilhes viimases numbris keegi sõja-Ameerika eestlasi meenutate näidete maral tõendab, et iegi niiguguses „ümberrahvustumise katlas“, nagu on P.-M. Andersen, jisse-rändaja, ja jeege ka eestlane, jääb asjumeerimata, ümber rahvustumata alati, ka ta ije jeda soovi mõ ei. Sa ka nende ridade autor mõis oma Ameerika-aastatelt meenutada jellest lõhikaristatud hingega, kahe maailma vahel kõikumad elimele põlve jisse-rändajaid tegelikult igal jammul. — Kauged rannad, olgu nad kodumaiste piirrahulolematustest ja mugumuste iha taustal ka ei-tea-kui lummutustikud, mõrdõl tarvaliselt vartsi upuvad karmis tõelises.

Kõigile neile, kes kunagi armavad, et õnn neid ootab mõrdõl, nende „kaugete randade“ unistuste kodumaaks peaks jääma füüsi-kalt mõn o m a kodumaa. Unneft ja diguist õnnele kõneleme ja unistame me küll küll, aga enamikus juhtudest õnnestub meil end elus paremini maksuma panna, nautida end iksikult, oma elu-ümbrustel röödnu tunda eeskätt ikkagi vaid kodu-fes ringis, pärimuslikult verre jõõbunud traditsioonide, arusaamade ja keele voolkonnas. Eeskätt aga igale kodu-eestlasele Välis-Eesti päeva jalgamist mõis seljap niimelt selles, et jell päeval ta mõis mõlks jardumuses ja meele-kindluses nägja ja tajuda oma piiduluste kaugeld randu ajumat tema omaenda kodumaa. Nimeft Välis-Eesti päeval, mil maailma laiali pühitad liitvatekefed meie rahva hulgaist õfje-kui mingi tjeptripetaalje jõe puhangus seilata-vad, kas mõi paarikaupa kogunevad ja juunavad oma mõtled ja igatfufed tagasi oma ija-fade maa poole, ka eestlane kodumaal mõis veenuda jeda jõlpanimil, et kui meie oma-maheline läbifaaamine, iksitefje mõlõtmine ja ihte-hoid nii mõneski elu-maailmas on piidnud waja-ka, kui nii mõnigi nähe on õlnud paha ja wäär, siis jenneft weelgi labufama iksite keele leidmifeks meil tuleb mõlta iksendit. Mõlõu kõik meie sõnad jääkfifid waid kullukeks, mis kumifef, — meie tegude riikj muutuks tiimaks ja tiimaks, — kuni wajuksime teiste jalgu, waukufime kadumifku pärfifet.

Mfred Samn.

Veri, pisarad ja terror

Ameerika ajakirjaniku muljeid ja elamusi Hispaania sõjast

Ameerika ajakirjanik Webb-Miller, kelle mälestused maailmasõja vaherast hiljuti ilmusid „Päeval“ veergudel, kirjeldab alljärgnevas peatükis üht episoodi Hispaania sõjast, mida tal oli võimalus kaasa elada.

1936. a. suve veetsin põhjapoolses Connecticutis. Elasin üksinda blokmajas, mis oli kaksteist jalga läbimõõdult ja asetses Housatonic Valley serval. Minu maja lahtistest akendest avanes miilidekaugune väljawaade üle laia pikesseleise oru kuni Berkshire-kinkude roheline ahelani. Rahuliklike valgeid maju oli mõlvald keset lainetavaid maisilvälju, ja loomad sõid, põlvini lõpkaas rohus, sätendavate vetepaeldae ääres.

See suvi oli rahu idülliline vahemäng. Ma ei teadnud arvata, et ma sellest maarahust ülepea-kaela Hispaaniasse, vere, pisarate ja terrori õhk-konda sõõstun. Kui olin oma raamatukäikikirja aja annud, otsustas mu New Yorgi toimetust mind viihimata ja otsestele Hispaaniasse saata. Otsustasin minna Franco poolele, kuna too kindral oli pealt-tungil ja pakkus ajakirjanduslikust vaatekohast rohkem ainet.

Pärast sõitu Prantsuse piirilt Burgosesse laskusime, Reynolds Packard ja mina, linnaast järele-päeval, veel enne kui läks valgeks, Talavera suunas, üle Valladolidi, Avila ja Sierra de Gredose süngete mägede. Piiri ja Talavera vahel peatati meid seitsmekümne neljandal korral, et kontrollida meie isikutunustusi.

Mõned miilid Talaverast eemal taudistas õhku lämmatav lehk. Maanteekraavides lebasid kõverdunud kogud kahekesi ja kolmekesi koos, riletatud karmidesse sinistesse overallidesse; need olid punaste militantside, kõnnunud laibad, kes olid lan-genud kahe nädala eest peetud lahingutes. Näod olid kuumade päikese all mustaks tõmbunud. Me hoid-sime taskurätid ninna ees ja katsusime ruttu mõõduda.

Talavera serval nägime teie kõrval kuus värskest laipa ühes hunnikus. Talaveras ei õlnud juba palju päevi ei ihtki võitlust peetud, küsimise seetõttu ihtelt õhvitserit linna laipade päritolu järele. Ta sai aru ameerika murrakust.

„Oh, viimasel õöl maha lastud,“ ütles ta õlgu kehitas.

Teisel pool Talaverat, Santa Olla kohal, jõudsime lahinguväljale, kus mõningate päevade eest veel raskesti oli võideldud. Seal oli Madridi vallutuse pealt-tungile Toledo suunas vihasemat vastupanu osutanud. Kokkuvajunud kehad moonutatud hoiakutes, milles surm neid tabas, lebasid kõrvoräälil mõlemal pool teed laiali. Tursunud hobuste korjused selili maas, jalad üles sirutatud, lebasid maante e ääres, mõned olid pöiki teel maas, väljajoonud soolikatega. Iga saja meetri peal tähistasid teed kokkulanenud, purukslastud veoautod ühes järeldõkõigaga.

Sin ja seal lebas ka laipu osalt maanteel: keegi ei võtnud vaevaks neid kõrvaldada. Me mõõdusime neist ja sammusime edasi.

Üht vaatepilti ei unusta ma ilal. Soomusauto seis-tis tee serval ja tema ees ja ümber olid kaheksa surnud militantsi. Sõiduk oli keset raskeimat võitlust kokku varisenud. Meeskond tehti katset põgeneda, tabati aga mauride poolt, kes hoidsid endid varjul maanteekraavis. Hetkel, kui meeskond maasinaist tahtis põgeneda, heitsid maurid käsira-naadi ja tapsid kõik ühe silmapilguga. Surm oli nad tabanud liikumise silmapilgul ja peatunud, nagu siis, kui film äkki jääb seisma, kehad olid täpselt oma viimse liigutuse juures kangestunud.

Masinist, veel ühe kõega rooliratta juures, oli parajasti saanud ühe jala ukeest välja tõsta. Hirnu ja kokkumise ilme moonutas ta nägu. Teine sõdur oli pooleldi jõudnud teise ukse juure ja kuus lebasid väljaspool sõjamasinat. Ilmest oli murek neid ül-latanud, sest ükski neist ei õlnud tõmmunud välja revolvrilt.

Tungisime kuni Torrijoseni, mis alles paari tun-ni eest oli vallutatud.

Majad põlesid ja tänavate kivisillutis oli kaetud majakraami ja paberitega, mis riisujate poolt oli tä-navatele heidetud. Maurid otsisid majad läbi ja võt-sid endale, mis neile meeldis. Üks tahtis mulle paari

siidsokke müüa ja teine pakkus mulle peotäit siga-reid.

Otsustasime 230 miili Burgosesse tagasi sõita, et oma telegrammid ära anda, ja laskusime Burgosest järgmisel hommikul enne valget, et sõita Talavera rindele.

Kui olime jõudnud tagasi Torrijosesse, olid vaba-riiklaste väed mitu miili tagasi tõrjutud; nende sei-sukohad olid nüüd kõrgustikel teisel pool Guadarrama-jäge, ainult seitse miili ida poole Toledo. Pealik Aguilera kogus asjalikult pool tosinat reporterite-autot turuplatsile.

Et me mitte vabariiklaste kahuriväe või lennu-kite tähelepanu ei ärataks, anti meile käsk seitsme-minutistele vaheaegadeks ja kiiresti sõita. Umbes kaks miili Guadarramast eemal jõudsime paigale, kust edasitug autodes enam polnud võimalik. Kind-ral José Varela ja tema staap jälgisid pikksilmadega oma kahuritule mõju nende ees asetsevatele kõrgus-tikele.

Kinne oli täies nähtavuses puudeta kõrgustike-ahelal, mis kohe teisel pool jõe 300 või 400 jala kõrgusele tõusis. Meie seisupaikadest oli eeslinn um-bes kolme miili kaugusel. Meist paremal tulistasid lakkamatult kaks patareid kuuetolliseid kahureid, kust edasitug autodes enam polnud võimalik. Kind-ral José Varela ja tema staap jälgisid pikksilmadega oma kahuritule mõju nende ees asetsevatele kõrgus-tikele.

Pikksilmade kaudu seirasime roovavate mური laskurite pikki ahelaid nagu varjujoonistusi taevall, kes ettevaatlikult püüdsid mõõduda vastase vasa-kust tiivast. Umbes 2000 meetrit meist vasakul lebasid kolmestolliseid pommiplennuki rusud, mis tunni aja eest oli alla lastud. Neljajärgeline mees-kond oli surnud.

Pinevalt võitlust jälgivate õhvitseride rühmas märkasim kaht võrasteleegionäri mudris meest, kes ilmestati õlil inglased. Sain teada, et üks neist oli leitnant G. W. Nangle, kes seiklusihimu tõttu oli ühinenud hispaania võrasteleegioniga, teine, kõr-gekaasuline, aale inglane, väikeste blondide vurru-dega, tutvustas end Fitzpatricki nime all.

„Tulin siia,“ ütles ta, „sest ei vihkan punaseid ja tahan mõned neist tappa. Mul on viieteist pad-runit selles revolvril ja igalüks on määratud ühe punase jaoks.“ Kaks päeva hiljem võisim Fitzpat-ricki Talaveras oma autos kaasa. Sõitsime üle iheer koerast, aga juht Ricardo ei õlnud nõus selle-pärast peatuma. Fitzpatrick muutus koera ulgu-mise juures mõist tühkalliks ja ütles hirmunud häälega: „Oh, Jumal, peaks ometi vaese looma pii-nast vabastama.“

Veidi aega pärast lõunat soovitati meil kindral Varela ja tema staabiga jalgsi edasi minna, aga me pidime jagunema väikeste rühmadest mitmesaja meetri vahemaa peale.

Sõjavaremed katsid vereprismetes maanteed; ilmestati oli veri pärgatavalt haavatutelt. Kraavides vedeldes purustatud autodes ja vankreid, hobuste ja eeslite korjuseid oli teel maas. Üks vaene hobune oli nähtavasti saanud kuulipildujast lasu kõhtu, ta jooksis verd laiali pritsides hullu-meelses hirmus piki tänavat kuni soolikad välja kukkusid ja ta lõppes. Kokkuvajunud laipu nagu jahukotte lebas kõikjal kõrvoräälil.

John Whitaker, New-York-Herald-Tribune'i juu-rest, ja mina läksime koos maanteed mõõda alla umbes miili võrra teisele poole Guadarramat, kui kuulsime kuulide mürgist sinast peade kohal ja siis kuulipilduja raginat paarsada meetrit meist pare-mal. Kadusime kiiresti maanteekraavi ja püsisime mitu minutit liikumatult. Me olime arvanud, et kõrgustikkude ees ei asu enam vabariiklaste väe-osi, aga sellise liikuva sõjapidamise juures joosti nende eelpostidest lahingusegadesse mõõda ja nad jäid tagasi. Kuna me nüüd kõhuli kraavis nõu pidasime, mis teha, tuli mõõda rühm leegionäre. Ühinesime nendega ja jõudsime jõe ääre ilma et meid enam oleks tulistatud.

Võtsime kindag jalast, käänasime püksisääred üles ja sumasime läbi madala jõe, sest siil oli õhku lastud. Kõrgustikul kostis lakkamatu tulistamist. Sammusime lagedat teed mõõda üles esimesele

kõrgustikule. Ülal olid militantsid veel tunn-e eest vastupanu osutanud; kiintud põldudele madalad „rebasaugud“ kaevetud ja jalakõrg-suurtest kõvadest mullapankadest hunnikud ka-varjendeks üles kuhjatud.

Kõrgustikul kohtasime lahket, hea välimu-sõbralikult naeratavat majorit, kelle hüüdnimi „El Mizzian“. Ta oli ainus mauri õhvitser Fr-armees. Kuna me vestlesime, ilmus Madridi nähtavale viis kolmestollist pommiplennukit, detud neljast väikesest kiirest luurelennu-Mitmed ajakirjanikud hüüdsid: „Nüüd on meie kord.“ Major viilistas eredalt ja sajad sõjad ümberriigi kadusid silmapilkselt vaatepiirilt. Pa-ri varjumatud tederkann.

Umbes tosin ajakirjanikke viskus kiiresti masse kraavi otsa keset tugevasti haisevaid a-sõdureid ja ühes nendega „El Mizzian“ ja p-Aguilera. Suures segaduses sattusin mina kraaviserval kasvavatesse okkadesse. Kui po-lennukid meie peade kohalt üle muristasid, si-me endid hinge kinni pidades veelgi rohkem a-toimust maad. Mu mõistus teadis, et võimalus a-asendis suurest kõrgusest tabatud saada oli õht-vaike, aga keha ei hoolinud mõistusest. Keha-hirm, mõistus, mis lebas pisut sügavamal kra-hüüdis mulle: „Madalamale, Miller, madalamal-olge vagen. Teid nähakse, kui te end liigut-Karjusin tagasi.“ Neetud lugu, Aguilera, ma ei-ohakates, ma ei saa vagusi olla.“ Olin üleni ebameeldivas asendis.

Pommiplennukid muristasid mõõda umbes jala kõrgusest meie kohal ja tegid mõne ümber üksikult asetseva talumaja, kust me u-tund aega tagasi olime lahkunud. Nad ot-kindral Varela mõlemad patareid, mis üle-peade kõrgustikke olid tulistanud. Kogu rin-nu surnud, meie kaevikutest polnud ihtki olendit näha. Midagi muud polnud kuulda üheksa lennukimootori pörina taeva all.

Mõne minuti jooksul olid pommiplennukid ri-te asupaiga leitud, nad pöördusid, moodus-ühe rea ja laskusid allapoole. Meie oma kra-vaatlesime kurbmängu nagu loozist. Patareide li-viskasid pommiplennukid oma laadungid alla; v-näha üksikuid pomme langemas. Mõni sekund h-purskasiid suured mullajoad taeva poole. Üks, kolm . . . loendasin nii kiiresti kui suutsin kahekümneni. Pommiid langesid nii ruttu, et-mene mullajaga polnud veel jõudnud alla lan-gu kui viimane pomm sisse lõi; ihte, viist küll 100-kõrgune ja 300 meetri pikkune eesriie rippus Siis alles, palju sekundeid hiljem, jõudis m-plahvatus õhku vapustav kaja. Pily rippus u-pool minutit ühes enne kui tuul ta laiali ka-Pommiplennukite rivi võttis pikkaamisi kõrgus-Võttis kursori Madridi peale. „El Mizzian“ p-oma vilet ja kõrgustik ärkas jälle ellu; ruske-sülgas välja rusked sõdureid, ja lähemal kõ-tikuliinil algas jälle püüstitul; hiljem saime ku-et kahuripatareid olid hävitatud.

Kõrgustikule. Ülal olid militantsid veel tunn-e eest vastupanu osutanud; kiintud põldudele madalad „rebasaugud“ kaevetud ja jalakõrg-suurtest kõvadest mullapankadest hunnikud ka-varjendeks üles kuhjatud.

Kõrgustikul kohtasime lahket, hea välimu-sõbralikult naeratavat majorit, kelle hüüdnimi „El Mizzian“. Ta oli ainus mauri õhvitser Fr-armees. Kuna me vestlesime, ilmus Madridi nähtavale viis kolmestollist pommiplennukit, detud neljast väikesest kiirest luurelennu-Mitmed ajakirjanikud hüüdsid: „Nüüd on meie kord.“ Major viilistas eredalt ja sajad sõjad ümberriigi kadusid silmapilkselt vaatepiirilt. Pa-ri varjumatud tederkann.

Umbes tosin ajakirjanikke viskus kiiresti masse kraavi otsa keset tugevasti haisevaid a-sõdureid ja ühes nendega „El Mizzian“ ja p-Aguilera. Suures segaduses sattusin mina kraaviserval kasvavatesse okkadesse. Kui po-lennukid meie peade kohalt üle muristasid, si-me endid hinge kinni pidades veelgi rohkem a-toimust maad. Mu mõistus teadis, et võimalus a-asendis suurest kõrgusest tabatud saada oli õht-vaike, aga keha ei hoolinud mõistusest. Keha-hirm, mõistus, mis lebas pisut sügavamal kra-hüüdis mulle: „Madalamale, Miller, madalamal-olge vagen. Teid nähakse, kui te end liigut-Karjusin tagasi.“ Neetud lugu, Aguilera, ma ei-ohakates, ma ei saa vagusi olla.“ Olin üleni ebameeldivas asendis.

Pommiplennukid muristasid mõõda umbes jala kõrgusest meie kohal ja tegid mõne ümber üksikult asetseva talumaja, kust me u-tund aega tagasi olime lahkunud. Nad ot-kindral Varela mõlemad patareid, mis üle-peade kõrgustikke olid tulistanud. Kogu rin-nu surnud, meie kaevikutest polnud ihtki olendit näha. Midagi muud polnud kuulda üheksa lennukimootori pörina taeva all.

Mõne minuti jooksul olid pommiplennukid ri-te asupaiga leitud, nad pöördusid, moodus-ühe rea ja laskusid allapoole. Meie oma kra-vaatlesime kurbmängu nagu loozist. Patareide li-viskasid pommiplennukid oma laadungid alla; v-näha üksikuid pomme langemas. Mõni sekund h-purskasiid suured mullajoad taeva poole. Üks, kolm . . . loendasin nii kiiresti kui suutsin kahekümneni. Pommiid langesid nii ruttu, et-mene mullajaga polnud veel jõudnud alla lan-gu kui viimane pomm sisse lõi; ihte, viist küll 100-kõrgune ja 300 meetri pikkune eesriie rippus Siis alles, palju sekundeid hiljem, jõudis m-plahvatus õhku vapustav kaja. Pily rippus u-pool minutit ühes enne kui tuul ta laiali ka-Pommiplennukite rivi võttis pikkaamisi kõrgus-Võttis kursori Madridi peale. „El Mizzian“ p-oma vilet ja kõrgustik ärkas jälle ellu; ruske-sülgas välja rusked sõdureid, ja lähemal kõ-tikuliinil algas jälle püüstitul; hiljem saime ku-et kahuripatareid olid hävitatud.

Kõrgustikule. Ülal olid militantsid veel tunn-e eest vastupanu osutanud; kiintud põldudele madalad „rebasaugud“ kaevetud ja jalakõrg-suurtest kõvadest mullapankadest hunnikud ka-varjendeks üles kuhjatud.

Kõrgustikul kohtasime lahket, hea välimu-sõbralikult naeratavat majorit, kelle hüüdnimi „El Mizzian“. Ta oli ainus mauri õhvitser Fr-armees. Kuna me vestlesime, ilmus Madridi nähtavale viis kolmestollist pommiplennukit, detud neljast väikesest kiirest luurelennu-Mitmed ajakirjanikud hüüdsid: „Nüüd on meie kord.“ Major viilistas eredalt ja sajad sõjad ümberriigi kadusid silmapilkselt vaatepiirilt. Pa-ri varjumatud tederkann.

Umbes tosin ajakirjanikke viskus kiiresti masse kraavi otsa keset tugevasti haisevaid a-sõdureid ja ühes nendega „El Mizzian“ ja p-Aguilera. Suures segaduses sattusin mina kraaviserval kasvavatesse okkadesse. Kui po-lennukid meie peade kohalt üle muristasid, si-me endid hinge kinni pidades veelgi rohkem a-toimust maad. Mu mõistus teadis, et võimalus a-asendis suurest kõrgusest tabatud saada oli õht-vaike, aga keha ei hoolinud mõistusest. Keha-hirm, mõistus, mis lebas pisut sügavamal kra-hüüdis mulle: „Madalamale, Miller, madalamal-olge vagen. Teid nähakse, kui te end liigut-Karjusin tagasi.“ Neetud lugu, Aguilera, ma ei-ohakates, ma ei saa vagusi olla.“ Olin üleni ebameeldivas asendis.

Pommiplennukid muristasid mõõda umbes jala kõrgusest meie kohal ja tegid mõne ümber üksikult asetseva talumaja, kust me u-tund aega tagasi olime lahkunud. Nad ot-kindral Varela mõlemad patareid, mis üle-peade kõrgustikke olid tulistanud. Kogu rin-nu surnud, meie kaevikutest polnud ihtki olendit näha. Midagi muud polnud kuulda üheksa lennukimootori pörina taeva all.

Väliseestlaste päev
„Dernier Cri“
BARJU 29
Parim ostukoht. Soodasid maksumingimused.

POSTMARKIDE
ost ja müük
Hinnakiri nr 43 — 25 senti.
Ew. Eichenthal
Tallinn, Kuninga 6

DAVID HUME'i
kriminaalromaan
Surmarada
38
Auto tormas edasi piki üksilbast küllateed, pöördus mõlma tõekega Birminghami maan-teele, peatus paariks-kolmeks minutiks Wellan-di politseijaoskonnas ees ning jatkas siis sõitu Reamingtoni poole. Inspektor Cardby õfiks kiir-reist üles arsti, kes oli läbi vaadanud Gam-lini.
„Kas loodate, et ta paraneb?“ külfis krimi-nalist.
„Arst filttas ettemahtlikult lõuga ning mõt-les hulk aega enne, kui vastas.“
„Pole mingit kahtlust, et mehe feisukord on äärmiselt kardetav. Kahtlen vähe, kas ta iial tuleb veel meele-märkusele. Tseffelpoolt näib ta olevat tugev mees erakordfist hea terwi-fega. Me ei saa enam midagi teha tema heas praegu; kõik oleneb ta enda füfifistest vastu-panuvõimetest.“
„Kas lubate mulle,“ külfis Cardby, „et kui ta mõistus peaks jalguma, siis saakfim teda nä-ha, temaga kõnelema.“
„Minu meeleft on õffe mõlmatu, et ta ka parimal juhul ärkaas enne kolme päeva, ning ma ei mõt talle kohe lubada rääkimist.“
„Ma ei tahagi rääkida pikka juttu,“ vastas Cardby, „kuid wajan iht nime, mida ai-nult tema teab. See on meie äärmiselt fuure tähtfufega, ning palun, tehke õbedele ja pöta-jatele korraldus, et nad jälfikfid hooltega iiga jõna, mis ta juhtumist räägib jonnides. Helistan teile iiga tund, kuid niipea kui ta peaks tulema

meele-märkusele, wõi peaks midagi rääkima unes, palun mulle õfjekohe helistada Wellandi poli-tseijaoskonda.“
„Teen korralduse, et teie palve jaoks käide-mud,“ vastas arst.
Kõlm meelt jõififid tagasi Wellandi ning jao-tafid ülejäanud 33 tunnipikustest õfjakest, mil iiks wõi teine pidi haiglasfe helistama. Järe-mise päema hommik leidis Cardby Gribble'i ja Wade'i wõifimuna ja unifina, kuid ometi olid kõik walmis jatkama õfjimist.
„Mht asja tahakfim meele tuletada,“ ütles hiljem Cardby. „Kui meil on õune ja Gamlini paraneb, nii et saame teada roimari nime, siis seilfab meil ees hädaõhtfikem wangiistamine, mis politfifil iial õlnud. Olenne juha näimud, mis jai neist kolmest õwalfifist laskurift, kes kohtafifid roimariaga Kuradimeftas. Sa meift kolmest pole ihtki, kes osakaas korraldust fiftidagi. Nii jääb meil iile waid minna teha püidima kolmekesi koos. Kui püüakfime teda tabada ikskhaamal, fiftis ta mõt mõel kõiki maha nagu täpfus-laskja janiiparte.“
Kõlleegid olid temaga iitel nõul, ning järe-misfel pooltunnil puhastafid ja dittaftid nad hoo-fega laskeriftist ning uufififid nende õfhtist. He-ljäänud oja pealeõfinaft kulus Cardbyf haig-lat külastades, kus ta kuulfis, et Gamlini oli iikka veel meele-märkusele ega polnud laununud jõnagi. Siis Cardby pöördus iida jaoskonda, kus teda ootafifid juba künnend lehemefed. Aja-kirjanikud olid kuulnud kõnelewat Gamlini tulistamist, kuid nii haiglas kui ka jaoskonnas fiftufiti nende pärimisfele küllma waikimifega. Ka Cardby polnud huiwatud teadete andimifist. Enamiku nende küsimistest wastas ta waikimi-fega ja jabeada digabekehtimifega.
„Me olenne teinud kõik, mis wõimalik,“ seletas ta neile, „kuid ma ei ufita, et flegmas tule-wikus mõlfikime kedagi arestifera. Meie tege-wisf jeganud paljud waletoetod, mis politfifele on autud, kuid fellefegipärfi oleme arwanifist, et olenne jälfil fellel moodfa aja juumimal rof-marift. Kui kellefiki peaks õlenne andmefid, mis

wõikfifid meid huiwatada, palume felleft kohe tea-tada Wellandi politfifileelmele.“
Ajakirjanikud lahkusid jaoskonnast endamifist mahakalt wõndudes ning Cardby wiskus uina-kule fuperimendendi kufjetift. Ijal, kus ta puhkas, telefoniõfift Wade ja Gribble kordamifist haiglasfe, kuid fiftki oli kelle alles wiis minutit üle feitsme, kui ta ärkas ning tundis, et keegi raputab õlafit.
„Tulge, läheme kohe haiglasfe,“ ütles Wa-de. „Nad juft teatafifid meile, et wiimase paari-kümne minuti jooksul on Gamlini õlnud rahutu. On wõimalik, et ta ligemal ajal tuleb meele-märkusele mõneks hetkeks, ning peakfime kohe sinna sõitma, kui tahame temaga rääkida.“
„Õns ta juba rääkinud mõne sõna wõi mitte?“ külfis Cardby.
„Ei, ta pole iefgi mitte jonninud,“ wastas Wade.
Kümne minuti pärafst astufifid kolm meeft Wamefordi hospidali wõramalift fiftfe, ja mõ-ni hetk hiljem juttles Cardby juba arstiga.
„Ma loodan, et Gamlini tuleb meele-märku-sele iiga minut. Tahakfime waga teda opereerida niipea kui wõimalik, kuid enne tahakfim teil wõimaldada temaga rääkimist. Mõtelge järele, mida tahate temalt küfida, et fiftis poleks enam ajawitumist, ja ärge niigil tingimufil küfite te-malt rohkem kui jeda iht küsimust.“
„Waga hea,“ wastas Cardby, „miilfifid wäl-jawaated on tal paranemifeks?“
„Arst raputas kõhklewat pead.“
„Wõin teile jeda paremini ütelda,“ ütles ta, „fiftis, kui ta tuuaks wõffa operatfiooni-faalfift. Mõtlen, et wõikfifite minna nüüd haige-tuppa, istuge ta wõodil ette ja oodake kuni mõistus jalgub.“
Cardby jättis kõlleegid haigla halli ootama, kuna kartsis haiget õfmatada, istudes tema iim-ber nii hulganä. Siis läks ta iksil teifele kor-rale ning koputas ihe eraldifewa toa uksele. Walmekorra-õde awas iksfe ning noogulas Cardby külfimufele, kas mr. Gamlini on tema hõõle all. Talle õli arsti poolt juba korraldus

tehtud, et külfajft tohib wastu mõtta. Wäike-fes toas õli nell haige-wõõbit, kuid pöetajal ei õlnud tarwis Cardbyle üteldagi, kas afjefes Gamlini. Kaugemas nurgas afjefew wõõdil oli linadesfe mäpitud ning kriminalift tõttas sinna.
Gamlini pea filmakufimufest ülepoole õli wälfifes, kaawatü nägu kurnatud ja wõifinud. Cardby tõmbas tooli lähemale ja istus wõõ-di nurga juure. Järe-mise pooltunnil jooksul liigutas Burne kaks korda ja kummalfgi korral awaneftid huuled, kuid ihtki hääft ei õlnud kuulda. Kella kaheksa ajal haige awas filmad ja waatas tühjeda, liikumata filmadega rohefift loge. Cardby waatles teda waikfist ja haige fulges unesti filmad, awas jälle ja juu iimber iimus waltjoon. Inspektor märkas, et kuni Gamlini ei faa liigutada pead, ei näe ta ka ke-dagi, kes istub ta wõõdil kõrwal. Siis tõufis ta püsti ja kumadus haige kohale.
Hetkeks waatlefifid teda fiftifallid filmad ning pöördufifid siis kõrwale wõifimagi märgita ära-tundmifist.
„Gamlini,“ fõfiftas Cardby tafa, „kas tun-nete mind?“
Gamlini huuled liukufifid „ja“, kuid ihtki hääft polnud kuulda.
„Weel iks külfimus, palun,“ ütles Cardby, „ja ma lähen fiftis jälle. Kes on Kuradimefta mõrturkusa?“
Mõõdus hulk aega enne, kui Gamlini hui-led jälle liukufifid. Kuid fef korral kändifid ta pingutufifid enam wõffa ja inspektor kuulfis fet-gefti järenevat kabi jõna.
Wiis sekundi hiljem lahkus Cardby haige-toaft, ja enne kui ootawad kõlleegid jaid mi-daagi küfida, õlid nad juba autos ja kifutafid Wellandi teed edasi kui hullumeelised.

22. peatükik
Wõifimustefas
Konstaabel Sammers ootas küllanade jalga-dega ja fõoja fõdamega kahe tunni mõõdumist ning lõpuks kuulutafidki kirikukellad õhtu küm-

<

Tõsine feisuford Prantsuse streigirindel

Streigilaine tekitajaks kommunistid, kes püüavad kukutada valitsust enne Prantsuse-Saksa deklaratsiooni avaldamist. — Rida vahejuhtumeid ja kokkupõrkeid. — Kümned haavatud, sajad areteeritud

Streigi eesmärgiks revolutsioon. — Daladier võttis siseasjade juhtimise enda kätte

Pariis, 25. 11. (ETA) (DNB) Streigiliikumine Pariisis ja Põhja-Prantsusmaal on tekinud tõenäoliselt kommunistide kiirustöö tagajärjel. „Petit Parisien“ kirjutab muuseas, et kommunistid püüavad mõjutada ametiühingute liitu, et kuulutataks võimalikult peatselt välja üldstreik. Ühtlasi kommunistid püüdvat kukutada Prantsuse valitsust veel enne Prantsuse-Saksa rahudeklaratsiooni avaldamist. Kommunistid kavatsevat esile kutsuda revolutsiooni, kirjutab leht.

„Matin“ teatab, et ühenduses streikijate puhastamisega vabrikutele on olnud rida vahejuhtumeid ja kokkupõrkeid. Ühtlasi teatakse, et streikijad on Denanisi kinni pidanud kaks veoautot rahvuskartlastega. Eriti ägedaid kokkupõrkeid streikijatega on olnud Renault' autotehaste puhastamisel streikijast. Seejuures on saanud haavata 10 politseiniku, nendest üks raskesti. Politsei on vangistanud umbes 200 isikut.

Pariis, 25. 11. (ETA) (DNB) President Lebrun on alla kirjutanud seadusele, millega siseministeriumi juhtimine antakse ajutiselt peaminister Daladier' kätte.

Pariis, 25. 11. (ETA) (Havas) Mõõdunud ööl on politsei ja streikijate vahelistes kokkupõrgetes saanud haavata 22 streikijat ja samapalju politseinikke ja rahvuskartlast. Täna hommikul ei olnud Pariisis enam ühtki tehast okupeeritud streikijate poolt. Renault' tehaste puhastamisel streikijast on kokku vangistatud 290 isikut.

Raudteelaste ametiühing võttis täna hommikul peetud koosolekul ühel häälel vastu resolutsiooni, milles nõutakse, et kõik raudteed võtaksid üksmeelse otsusega ametiühingute keskkliidu poolt korraldada kavatsetavast 24-tunnisest üldstreigist.

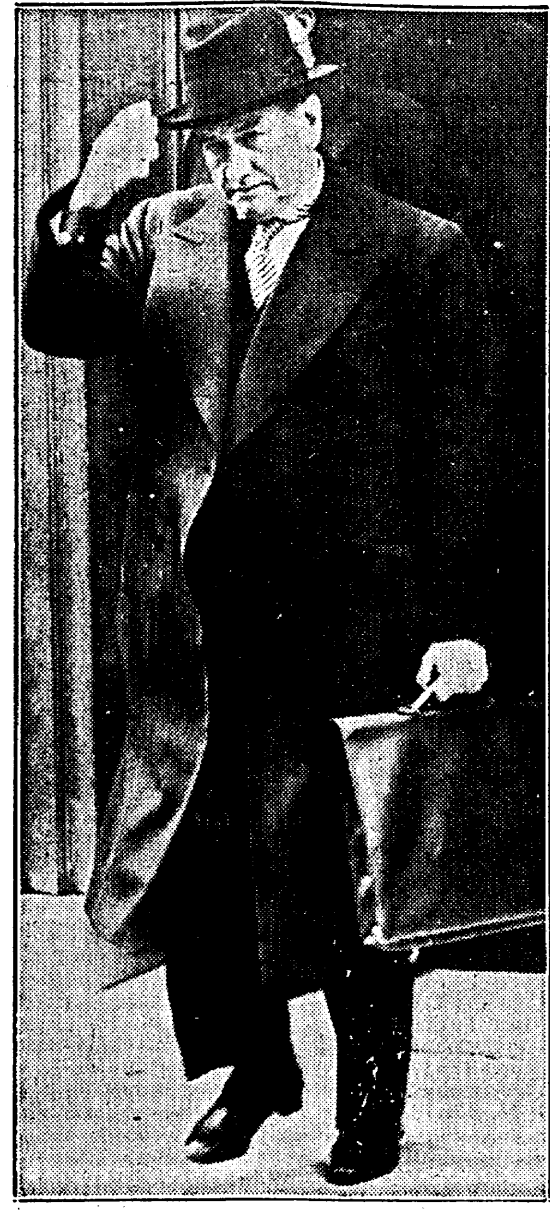
kaartlased rünnakut, avasid vägivaldselt kõik uked ja väravad, tungisid sisse akende kaudu ja püüasid ägedalt võitlust teha mehe vastu õnnestus neil ajada streikijaid tehastest välja.

Kommunistlikku erakonda veel ei keelata

Pariis, 25. 11. (ETA) (Havas) Saadikutekoja rahanduskomisjoni koosolekul kommunistliku erakonna esindaja Duclos protesteeris ägedalt kommunistliku erakonna võimaliku laialisaatmise vastu, mille kohta liikusid täna hommikul kuulused ja mida ei ole seni ümber lükatud. Oma vastuses Lassalle seletas, et peaminister ei ole kunagi kavatse nud laiali saata kommunistlikku erakonda. Radikaalsotsialistide erakond astuks esimesena niisugusele kavatsusele vastu, kui see kunagi peale tulema päevakorrale.

Pariisis streigib 60.000

Pariis, 25. 11. (ETA) (DNB) Streigiliikumise kohta Prantsusmaal on avaldatud ametlik teadaanne, milles üteldakse muuseas, et Nordi departemangus on 25 vabrikut puhastatud streikijast. Neis vabrikus on töötamas 12.000 töölisi. Seine'i departemangus on 19 vabrikut ja ettevõtet puhastatud streikijast. Seine'i departemangus ei ole praegu ühtki vabrik okupeeritud streikijate poolt. Edasi teatakse, et streigiliikumine on haaranud ka Citroën'i tehaseid. Pariisis on streikimas 50.000—60.000 töölisi. Politsei on praegu streikijast puhastamas Renault' ja Caudroni tehaseid, mis on okupeeritud umbes 30.000 töölise poolt.

Peaminister Edouard Daladier, kes lisaks sõjaministeriumile võttis nüüd enda kätte ka siseministeriumi juhtimise ja kellest on kõneldud kui Prantsusmaa tulevase „demokraatlikust diktatorist“.

Uus odav hind Kõrge kvaliteet

Paljude suitsetajate soovidele vastu tulles oleme müügil lasknud kõrgekvaliteedilised idamaa

PABERROSSID
MOKKA

25

hinnaga

PROOVIGE NI

KÕIGE AUSTUSEGA
TUBAKAVABRIK

Kogu võim sõja

Sotsialistide sõjakuulutus Daladier'le. — S

Pariis, 25. 11. (ETA) (DNB) „Liberté“ teatel peaminister Daladier on otsustanud igal juhul maha suruda revolutsioonilise streigiliikumise. Peaminister kavatsevat üldstreigile vastu astuda piiramisetsukorra väljakuulutamiseks. Niisugusel juhul läheks kogu täidesaatev võim ülesõjaväele.

Pariis, 25. 11. (ETA) (Havas) Sotsialistlik parlamendirühm on avaldanud järgmise teadaande: Sotsialistide parlamendirühm nõuab valitsuse kohest tagasiastumist, sest praegune valitsus ei toetu mingisugusele enamusele ei saadikutekajaga ega kogu maal. Tema provokatsiooniline poliitika tööliste suhtes on saanud ohtlikuks rahvale ja vabariigile.

Sotsialistide teadaanne ja üldstreigi kindlaksmääramine kesknädalale sai saadikutekoja kulaarides teatavaks õhtupoolikul. Mõned rahvasaadikud on arvamisel, et need aktsioonid on täiesti poliitilise iseloomuga.

Leon Max
On tegemis
praegust r
mist pa
Seisuko
minister jä
tab riigi.

Pariis
ciennes'i p
50.000-le, 1
25.000 met
streikijate

J.TINIT
Harju 44
OSTATE KÕIGE
ODAVAMAL
OTSE TÖÖSTUS

Streigiplitt Prantsusmaal. Politseinikud kaitsevad streigimurdjaid (paremal) tööleminekul streikijate (vasakul) käitemaksu eest. Plitt on tehtud Pariisis Hotchinsoni vabrikus ees.

Ohtlik laine

Kas sõjaväelane valitsuse juhiks?

Prantsusmaal praegu tabanud streigilaine on palju suurem tähtsus isegi rahvusvaheliselt kui senistel. Streigist ja selle käigust selgub kõigepealt Prantsusmaa sisemine tugevus nii riigi-organisatsioonile kui ka rahvasside vastutustundlikkuse suhtes. Ja sellest omakorda järeldavad teised riigid, kui tugeva ja väärtusliku vastase või liitlasena võib Prantsusmaad ilmse võtta.

Praegu Daladier on esialgu astunud vastu ohtlikule ja loostavale streigilainele kogu otsustavusega. Üslestest raadioteadetest kuuldus isegi, et Daladier on valmis kas või kuulutama sõjaseisukorra kogu riigis ja piiramisetsukorra, et lõpetada kesknädalaks välja kuulutatud üldstreigi. Ja veel rohkem: kommunistlik rahvasaadik Duclos on parlamendi komisjonis avaldanud, et Daladier' valitsus kavatsevat laiali saata Prantsuse kommunistliku erakonna, kelle arvele praegune streigilaine kõige rohkem tuleb panna. Duclos hoiatas valitsust, et selline samm tooks kaasa raske kodusõja, kuna kommunistid on valmis oma erakonda kaitsma kas või relvadega ja barrikadidel. Nii tunnistavad kommunistid ise praegu streigi poolrevolutsiooniliseks.

Selle poolrevolutsioonilise laine puhul, mille algjuured näivad ulatuvat välismaale, küsitakse Pariisis ja teisteski pealinnades, kui kaugele usaldab Daladier siiski minna? Kas valitsus kasutab oma õigust sõjaväelaste mobiliseerimiseks või läheb selleks vaja valitsuse etteotsa mõnd sõjaväelast, misugusest võimalusest viimasel ajal on Prantsusmaal kõnelnud kui ainukesest päästest? Mõne inglise lehe teatel on mõned radikaalsed ja isegi sotsialistid juhtivad tegelased tunnistanud olukorra nii tõsiseks, et mõne autoriteetse sõjamehe seadmine valitsuse etteotsa on õieti ainuke tee ohtlikust segadusest pääsmiseks.

See tähendaks seda, et Prantsuse antifasistlik ringkonnas juba lahatakse „demokraatia diktatorit“. Seda tõendab ju ka Daladier ise oma erakonna kongressil Marsselles — üteldes, et mitmed isamaalased on tulnud tema juure ja öhtanud teda hakkama selliseks „demokraatlikuks diktatoriks“. Praegusel hetkel näib tõepoolest, et midagi sellisarnast võib Prantsusmaal sündida.

Poola väed marssisid üle Slov

Okupeeriti üks kogukond ja edasimarss jätkub. — Tulevahetus tšehh

Kohalikud elanikud tungisid kallale Poola delega

Bratislava, 25. 11. (ETA) (Havas) Slovakkia valitsuse propagandaametist teatakse, et Poola väed on tulnud üle Ciesnanka jõe ja okupeerinud kogu Ciera kogukonda, kuigi piirikomisjonis saavutatud kokkuleppe järele pidi piiriiks jääma Ciesnanka jõgi. Poola väeosad jätkasid oma marssi Svrainoveo suunas. Mõõdunud ööl ja täna hommikul tekkis tulevahetus Poola ja Tšehhoslovakkia väeosade vahel.

Poolakad avasid tule esimestena. Tšehhoslovakkia poolel ei ole haavatuid. Propagandaamet teatab edasi, et piirikomisjoni kuuluva Poola delegatsiooni auto saabumisel neljapäeval Oravasse on kohalikud elanikud püstitanud teele barrikadid, püüdes takistada poolakaid. Poolavastane meeleolu oli nii tugev, et rahvas purustas auto aknad, kusjuures kaks poolakat said kergesti haavata. Poola delegatsioon oli selle tagajärjel sunnitud tagasi tõmbuma. Samuti pani rahvas Stis'is Poola komisjoni vastu toime meeleavaldusi. Kohalikel võimudel õnnest

us ainult suure vaevaga vältida uusi vahejuhtumeid. Need sündmused näitavad selgesti, et Poola ajakirjanduse väited, nagu sooviks Orava ja Stisi elanikud ühine mist Poolaga, ei vasta sugugi tõele.

Varssavi, 25. 11. (ETA) (DNB) Siin avaldati ametlik teadaanne, milles üteldakse: Poola delegatsioonile, kes võtab osa Poola-Slovakkia piirikomisjoni tööst, tungiti silmapilgul, kus ta Slovakkia delegatsiooniga kokkusaamiseks oli läinud Tšehhoslovakkia territooriumile, kallale relvastatud salga poolt, keda toetasid sõdurid ja ametivõimude esindajad. Kallaletung oli organiseeritud. Poola delegatsiooni kaks liiget said haavata, kuna delegatsiooni veoauto oli vigastada. Vahejuhtum toimus Zampki-Oravasse piirkonnas.

Varssavi, 25. 11. (ETA) (Reuter) Poola väed on okupeerinud Czaca Slovakkia-Poola piiril. Seletatakse, et okupeeritud territoorium oli Slovakkia poolt juba põhimõtteliselt loovutatud Poolale ja ainult vähesed üksikajad olid jäänud kindlaks määramata piirikomisjoni poolt. Poliitilistes ringkondades seletatakse, et see aktsioon on kooskõlas täna ametliku teadaandega, milles teatati, et Poola valitsus on otsustanud tarvitusele võtta abinõusid, mis pakusid talle rahuldust.

Belgrad, 25. 11. (ETA) (Havas) Jugoslaavia poliitilised ja sõjaväelised ringkonnad jälgivad tähelepanuga Tšehhoslovakkia ütle piiride garanteerimise küsimuse arengemist. See küsimus huvitab Jugoslaaviat otseselt, eriti mis puutub Ungari-

Tšehhoslovakkia
nad ei kõh
Jugoslaavi
ka juhul, k
rima tult
rahuldusega
viimane sele
endale ohtli

Sa
Budap
et Poola ja
vutamiseks
avaldavad p
jaliseid kirj
sukorda ja
Paistab siisk
hoslovakkial
tu, nagu se
maatlikes ri
et Tšehhoslo
sima.

Dr. H

Juutide ärid likvideeritakse

Saksa juutidelt konfiskeeritakse üle 20 protsendi varandusest

Berlin, 25. 11. (ETA) (Havas) Siin avaldati määrus juutide kõrvaldamiseks Saksa majanduslikust elust. Juutide ettevõteted tuleb likvideerida. Nende ülesandmine ariarlastele on lubatud ainult erilistel asjaoludel rahva toetustamise kindlustamiseks.

Berlin, 25. 11. (ETA) (Havas) Marssal Göring on tänaseks kokku kutsunud rahvussotsialistlike ringkondade juhid, et arutada juutide varandusliku seisukorda, ühenduses neile määratud miljard-margalise kahjutasuga. Arvatavasti konfiskeeritakse juutidelt rohkem kui 20 protsenti nende varandusest, nagu see oli varem ette nähtud. Juutidele kavatsetakse püs

titada barakid, seni kui lahendatakse rahvusvaheliselt juudi-probleem.

Pekseti juudi üliõpilasi

Varssavi, 25. 11. (ETA) (DNB) Varssavis ülikoolis tekkis kokkupõrkeid Poola rahvuslike üliõpilaste ja juudi ja marksistlike üliõpilaste vahel. Kokkupõrkes said paljud üliõpilased raskesti haavata. Lõpuks kõrvaldati vägivaldselt ühe juudi dotsendi loengu ajal kuuldesaalist kõik juudid.

Varssavi, 25. 11. (ETA) (Havas) Juudivastastel meeleavaldustel Lvovi ülikoolis on üks juudi üliõpilane saanud surma ja üks haavata.

dr. Emil H
Praha
uat toimus
test võtsid
sed Slovakk
läksid valits
v'ga dr. H
panekut ten
valimistel.

Uige moodne, nõudke COGNAC

MEUKOW

Pea adu
K. Joh. Just
Vene 4 tel 4 6-18.

Viljandi ärihoone läheb maksma 250.000 krooni

Viljandi, 25. 11. Linnavalikogu tänaõhtusel koosolekul võeti vastu linna 1938/1939. a. lisaeelarve nr. 2, mis on tasakaalus lüdosas 31.341 krooniga ja ettevõtte oas 8.400 krooniga. Lisaeelarvega volikogu lubas 34.000 krooni uut krediiti linna ärihoone ehitamiseks. Lootused hoonet ehitada valmis 200.000 krooniga ei ole teostunud Linnapea seletusel läheb see maksma 250.000 krooni.

Kinnitati maksumäärad eelolevaks majandusaastaks.

Volikogu kukutas läbi linnavalitsuse ettepaneku kantsleimaks sisseseadmise kohta. Vähemalt pool koosoleku ajast kulus vaidlusteks spordiküsimuste üle. Volikogu otsustas rahuldada spordiselt palve ruumide asjus, jättes vähemuse linnavalitsuse vastandisulise ettepaneku.

Koosolekul linnapea avaldas arvamist, et võib kerkida küsimus linnale eelarveaasta alguse kohta. Suuremad tulud laekuvad eelarveaasta lõpuks, mille

tõttu tekib raskusi ka kulude tegemisel. Küsimus on linnadele ja ka valitsuse ringkondades kõne all selles suunas, et eelarveaasta algust 1. aprillist viia 1. novembrile.

Lihnte vanker ei sobinud poola valimikule

Seepärast jättis surnu matmata Kiviõli, 25. 4. Neljapäeval maeti kohaliku poola koloonia poolt õnnetat surma saanud poola kaevurit Jan Straki. Matusel leidis aset järgmine vahejuhtum.

Poolast saadetud preester-misjonär Lunevski keeldus sõitmast Lügenase kalmistule lihtsas taluvankris. Leides, et see ei sobi tema ametile. Kuna teisi sõidukeid polnud saada, siis preester ei sõitnudki matustele ning kaevur maeti valimikule talutuse omanste ja poola koloonia poolt.

Juhtum äratas suurt meelepaha ning as otustati informeerida Poola saatkonda. Kohaliku koloonia tegelesed ei lubanud külastada kirikut, kuni tagaadatakse valimikule.